

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU  
Liiketalouden koulutus

Elina Salo  
Taija Rautiainen

JULKISTEN ORGANISAATIOIDEN TARJOAMAT RAHALLISET  
TUET POIKKEUSTILANTEESSA PK- JA MAASEUTUYRITYKSILLE

Opinnäytetyö  
Toukokuu 2021



**OPINNÄYTETYÖ**  
**Toukokuu 2021**  
**Liiketalouden koulutus**

Tikkarinne 9  
80200 JOENSUU  
+358 13 260 600

**Tekijät**

Elina Salo, Taija Rautiainen

**Nimeke**

Julkisten organisaatioiden tarjoamat rahalliset tuet poikkeustilanteessa pk- ja maaseutu-yrityksille

**Tiivistelmä**

Tässä opinnäytetyössä kartoitettiin julkisten organisaatioiden tarjoamat rahalliset tuet ja avustukset pienille ja keskisuurille yrityksille sekä maaseutuyrityksille Suomessa poikkeustilanteessa. Pää tavoitteena oli selkeyttää sitä, mitkä julkiset organisaatiot tarjoavat rahallisia tukia ja avustuksia kohdeyrityksille yleisesti sekä poikkeustilanteessa. Tarkoituksena oli myös kertoa julkisten organisaatioiden eri tukivaihtoehtoista ja niihin liittyvistä kriteereistä.

Tutkimusprosessi aloitettiin kartoittamalla tukia myöntävät julkiset organisaatiot ja niiden tarjoamat tukivaihtoehdot. Tiedonkeruussa hyödynnettiin kirjallisia aineistoja, Internet-lähteitä ja julkisten organisaatioiden edustajien haastatteluja. Pääasiassa opinnäytetyön tiedonkeruumenetelminä hyödynnettiin kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta. Löydetyjen tulosten pohjalta siirryttiin käsittelemään tukivaihtoehtoja poikkeustilanteen (COVID-19) aikana. Lopuksi käsiteltiin tukiskenaarioita yhden kuvitellun yrityksen sekä kahden anonyymien yrityksen haastattelujen pohjalta. Haastatteluissa käsiteltiin kyseessä olevien yritysten tilannetta ja rahallisten tukien käyttöä vuonna 2020 ja 2021.

Tutkimuksen perusteella voitiin todeta, että tukia tarjoavia julkisia organisaatioita on Suomessa useita ja heiltä löytyy erilaisia vaihtoehtoja yrityksen tilanteesta riippuen. Poikkeustilanteen yllättävyyteen nähden Suomessa toimittiin keväällä 2020 nopeasti tukipaketin kehittelyn aloituksesta niiden myöntämiseen saakka. Tällä hetkellä poikkeusajan rahallisista tuista on jäljellä ainoastaan Valtiokonttorin Kustannustuki, josta on tullut keväällä 2021 kolmas hakukierros.

**Kieli**

suomi

Sivuja 64

Liitteet 4

Liitesivumäärä 7

**Asiasanat**

pk-yritys, avustus, COVID-19, julkinen rahoitus



**THESIS**  
**May 2021**  
**Degree Programme in Business**  
**Economics**

Tikkarinne 9  
80200 JOENSUU  
FINLAND  
+350 13 260 600

**Authors**

Elina Salo, Tajja Rautiainen

**Title**

Financial aid and subsidies offered by public organizations to small and medium-sized enterprises and rural enterprises in exceptional circumstances

**Summary**

The purpose of this thesis is to map out the financial aid and funding options provided by government organizations to small and medium-sized enterprises and rural enterprises in Finland in exceptional circumstances. The main objective is to clarify which public organizations provide funding and financial aid to target companies in general and in exceptional circumstances. The secondary purpose is to provide information on different government funding options and their related criteria.

The research process began with mapping out the government organizations that provide funding and financial aid and the solutions they offer. Literary materials, Internet sources and interviews with representatives of these government organizations were used in the data collection. Qualitative and quantitative research were used as the primary data collection methods for this thesis. The study opens with a general discussion on government organizations and their support options. Based on this discussion, the study turns to examine funding and financial aid options during the coronavirus (covid-19) outbreak. Finally, the study addresses three different funding and aid scenarios based on interviews with three anonymous companies. The interviews dealt with the companies' situation and the use of financial support in the years 2020 and 2021

Based on the information gathered, this study identifies several government organisations that provide public funding and aid in Finland. These organisations have different options depending on the company's situation. In light of the surprise of the coronavirus outbreak, support was provided quickly in Finland in the spring of 2020 from the start of the development of financial support packages to their granting. At present, only the State Treasury's business cost support remains, the third application round of which came in April of 2021.

**Language**

Finnish

Pages 64

Appendices 4

Pages of Appendices 7

**Keywords<sup>i</sup>**

small and medium-sized enterprise, financial aid, COVID-19, public funding

# Sisältö

1	Johdanto .....	8
1.1	Opinnäytetyön aihe ja työn rakenne .....	8
1.2	Opinnäytetyön tutkimusongelmat ja -kysymykset sekä motiivi.....	9
1.3	Käytettävät tutkimusmenetelmät .....	9
2	Käsiteltävät yritykset .....	10
2.1	Pk-yritys.....	10
2.2	Maaseutuyritys .....	11
3	Avustuksia tarjoavat julkiset organisaatiot .....	12
3.1	Finnvera.....	12
3.2	Business Finland .....	12
3.3	ELY-keskukset.....	13
3.4	Valtiokonttori.....	13
3.5	Kunnat .....	14
4	Julkisten organisaatioiden tarjoamat tuet ja avustukset .....	15
4.1	Erilaiset tuet ja avustukset.....	15
4.2	De minimis -tuki .....	16
4.3	ELY-keskus .....	17
4.4	Business Finland .....	19
4.5	Kunnat .....	23
4.6	Finnvera.....	24
5	Poikkeustilanteen tuet ja avustukset.....	25
5.1	Poikkeustilanne – covid-19.....	25
5.2	ELY-keskus .....	25
5.3	Business Finland .....	26
5.4	Valtiokonttori.....	27
5.5	Kunnat .....	30
5.6	Finnvera.....	31
6	Lainsäädäntö .....	32
7	Ratkaisuehdotukset .....	34
7.1	Avustuksen hakeminen .....	34
7.2	Tiedonhankinta .....	35
7.3	Ulkopuolinen apu.....	37
7.4	Rahoituksen tarve.....	38
7.5	Kehitystoimet.....	39
7.6	Kustannukset.....	40
7.7	Tukien väärinkäyttö .....	42
8	Mahdolliset tukiskenaariot .....	43
8.1	Yleistä.....	43
8.2	Maaseutuyritys .....	44
8.3	Etäpalveluja tarjoava yritys.....	47
8.4	Kahvialan yritys .....	50
9	Yhteenveto.....	53
9.1	Poikkeustilanteen rahoitus vuonna 2020.....	53
9.2	Yritysten tilanne tällä hetkellä .....	55
9.3	Kehittämiskohteita vuoden 2020 poikkeustilanteen pohjalta .....	56
10	Pohdinta.....	58
	Lähteet.....	60

Liitteet

- Liite 1 Haastattelukysymykset tukia myöntäville organisaatioille
- Liite 2 Haastattelukysymykset Kontionloikka Oy:n edustajalle
- Liite 3 Haastattelukysymykset tukia saaneille yrityksille
- Liite 4 ELY-keskus tukihakemuspohja

## Käsitteet

Aluetehokkuus	Käsiteltävän alueen rakennusten kokonaispinta-ala suhteessa rakennusalueen pinta-alaan (Sanastot 2020).
Artikla	Euroopan unionin säädöksen kohta. Suomen lainsäädännössä vastaavaksi kohdaksi kutsutaan pykälää.
Asumistiheys	Asunnon koon ja asunnossa asuvien henkilöiden määrän avulla laskettu suhdeluku (Tilastokeskus 2021a).
Elinkeino- ja omistajapolitiikan tavoitteet	Tässä opinnäytetyössä tavoitteita tarkastellaan Finnveralle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteina on pk-yritysten rahoitus muutostilanteissa ja yritysten kasvun mahdollistaminen sekä edistää vientiä ja kansainvälistymistä. Tavoitteeksi on asetettu myös saada lisättyä aloittavaa yritystoimintaa.
Erytislainsäädäntö	Yleistä lainsäädäntöä tarkentavat säädökset.
Konserni	”Kahden tai useamman oikeudellisesti itsenäisen yrityksen muodostama taloudellinen kokonaisuus, jossa yhdellä yrityksellä (emoyrityksellä) on määräämisvalta muihin yrityksiin (tytäryrityksiin) nähden” (Tieteen termipankki 2020).
Omarahoitusosuus	Se osuus lainasta, joka rahoitetaan itse esimerkiksi käyttämällä kassavarallisuutta.
Julkinen organisaatio	Valtion tai kunnan omistama laitos tai järjestö.
Proaktiivinen	Ennakoiva

Tukialue	<p>EU:n kriteerien perusteella jaetut alueet Suomessa. Tukialueiden avulla tasoitetaan alueellisia eroja. Tukialue voi vaikuttaa rahallisen tuen määrään. Suomi on jaettu kolmeen tukialueeseen ajanjaksolle 2014–2021. Itä- ja Pohjois-Suomi kuuluvat tukialueeseen 1. Salon seutukunta, Saarijärvi-Viitasaaren seutukunta ja Konnevesi kuuluvat tukialueeseen 2. Muu Suomi kuuluu tukialueeseen 3. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021.)</p>
Verohelpotus	<p>Veroa ei tarvitse maksaa kokonaisuudessaan, vaan siitä voidaan vähentää osa tai maksettava veromäärä kokonaisuudessaan, mikäli vähentämiselle on painavat perusteet. Painavat perusteet määritellään tapauskohtaisesti. (Verohallinto 2021.)</p>
Viennin rahoituksen riskit	<p>Viennin rahoituksen riskejä käsitellään tässä opinnäytetyössä Finnveran sivuston perusteella. Finnveran (2021a) mukaan viennin rahoitukseen liittyviä riskejä ovat poliittiset ja kaupalliset riskit. Poliittisiin riskeihin kuuluvat vievän yrityksen kohdemaan taloudellisesta tai poliittisesta tilanteesta johtuvat riskit. Kaupallisiin riskeihin kuuluvat ostajasta tai sen rahoittavasta pankista aiheutuvat riskit. (Finnvera 2021a.)</p>
Väestömäärä	<p>Tietyllä alueella asuvien ihmisten lukumäärä.</p>

# 1 Johdanto

## 1.1 Opinnäytetyön aihe ja työn rakenne

Aiheenamme on julkisten organisaatioiden tarjoamat rahalliset tuet ja avustukset pienille ja keskisuurille yrityksille sekä maaseutuyrityksille Suomessa poikkeustilanteessa. Tulemme käsittelemään pääasiassa poikkeusajan yritystukia, mutta otamme huomioon myös muut mahdolliset tuet yrityksille. Tukia tarjoavat organisaatiot, joita käsittelemme, ovat Business Finland, Finnvera, kunnat, Valtiokonttori ja ELY-keskukset.

Tästä aiheesta ei ole vielä aiemmin tehty opinnäytetyötä, joten ajattelimme, että tämä opinnäytetyö voisi olla tärkeä apu yrityksille varsinkin näin valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti merkittävää poikkeusaikaa eletessä. Tämän opinnäytetyön merkitys ei vähene kuitenkaan poikkeusajan ollessa ohitse, vaan yritykset voivat jatkossakin saada tämän tutkielman kautta tietoa eri tukivaihtoehdoista ja varsinkin tukia myöntävistä organisaatioista.

Opinnäytetyön kohderyhmänä ovat erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset sekä maaseutuyritykset, jotka kartoittavat rahallisten tukien ja avustusten mahdollisuuksia sekä tukia ja avustuksia tarjoavia organisaatioita. Opinnäytetyössä aihetta on käsitelty mahdollisimman selkeästi organisaatioita ja tukien kriteerejä selostaen, jonka vuoksi asiaan tarkemmin perehtymättömän on mahdollista saada tarvitsemansa tieto tämän opinnäytetyön pohjalta.

Opinnäytetyössä aihetta on lähestytty kuvaamalla ensin keskeisimmät käsitteet sekä tukia myöntävät organisaatiot ja heidän toimintaperiaatteensa. Rahallisia tukia ja avustuksia on lähdetty käsittelemään ensin yleisellä tasolla omine alaotsikoinen tukia myöntävien organisaatioiden perusteella eriteltyinä. Myöhemmin on keskitytty tarkemmin poikkeusajan tuki- ja avustusvaihtoehtoihin eriteltyinä omien alaotsikoiden alle kuten yleisistä tuistakin kerrottaessa.



Rahallisia tukia ja avustuksia selvitetessä kartoitetaan sitä, kenelle tuki on tarkoitettu ja mitä edellytyksiä on asetettu tuen saamiselle. Opinnäytetyössä käsitellään myös poikkeusajan tukien sisältöä vuodelta 2020. Tämän avulla on mahdollista saada tarkempi käsitys tukien hakuprosessien laajuudesta ja millä aikataululla aiemmat poikkeusajan tukien hakuprosessit ovat edenneet.

## **1.2 Opinnäytetyön tutkimusongelmat ja -kysymykset sekä motiivi**

Valitsimme opinnäytetyön aiheen sen ajankohtaisuuden vuoksi. Sosiaalisessa mediassa on ollut keväästä 2020 saakka paljon keskusteluja julkisten organisaatioiden tuista yrityksille varsinkin meneillään olevaan poikkeustilanteeseen ja sen tuomiin vaikeuksiin liittyen. Koimme, että tiedot tukia tarjoavista julkisista organisaatioista ja heidän myöntämistensä rahallisista tuista sekä ehdot tukien saamiseen ovat olleet hankalasti saatavilla. Tukien hakemista suunnittelevan yrityksen on vaikeaa löytää tietoa edellä mainituista asioista selkeästi yhdestä paikasta.

Tavoitteenamme on siis selkeyttää pienille ja keskisuurille yrityksille sekä maaseutuyrityksille sitä, millaisia julkisten organisaatioiden tarjoamia vaihtoehtoja yrityksellä on avustuksien ja lisärahoituksen suhteen tällaisessa kansainvälisessä ja valtakunnallisessa poikkeustilanteessa. Tarkoituksena on selvittää eri tukien merkitystä ja sisältöä sekä vaatimuksia niiden saamiseen. Opinnäytetyössä tarkastellaan erilaisia tukia mahdollisimman monipuolisesti sekä tutkitaan asiaa useista eri lähteistä ja näkökulmista yrityksen kannalta.

## **1.3 Käytettävät tutkimusmenetelmät**

Opinnäytetyön aiheen valitsemisen jälkeen prosessia jatkettiin kartoittamalla julkiset organisaatiot, jotka myöntävät rahallisia tukia ja avustuksia pk-yrityksille Suomessa. Löydettyjen tulosten perusteella tutustuttiin tukia myöntävien organisaatioiden tarjoamiin vaihtoehtoihin ja etsittiin materiaalia tutkimuksen pohjaksi. Opinnäytetyön tiedonkeruussa on hyödynnetty sekä aineisto- että menetelmätri-

angulaatiota, eli tutkimusta tehdessä hyödynnettiin erilaisia aineistoja ja tiedonhankintamenetelmiä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 16). Monien menetelmien yhdistämisen avulla aihetta on voitu käsitellä opinnäytetyössä syvällisemmin kuin pelkästään yhtä menetelmää käytettäessä.

Lukuisista menetelmällisistä vaihtoehtoista opinnäytetyössä on hyödynnetty sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimusta. Tiedonkeruun menetelminä on käytetty muun muassa haastatteluja sekä lähdetty kartoittamaan yritysten käyttäytymistä ja syitä tietyille toimintatavoille. (Heikkilä 2014, 15–16). Erilaisia menetelmiä yhdistämällä opinnäytetyössä käytännön tietoa on kerätty puolistrukturoiduilla henkilöhaastatteluilla. Opinnäytetyössä on haastateltu sekä tukia tarjoavien julkisten organisaatioiden edustajia että tukia hakeneiden ja saaneiden pk-yritysten edustajista.

## **2 Käsiteltävät yritykset**

### **2.1 Pk-yritys**

Pk-yritykset eli pienet ja keskisuuret yritykset ovat Tilastokeskuksen (2021a) mukaan sellaisia yrityksiä, joissa työntekijöiden määrä on alle 250 henkilöä, taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa tai vuosittainen liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa. Yritysten täytyy olla myös riippumattomia. Riippumattomaksi yrityksen tekee se, että yksi pienen tai pk-yrityksen määritelmään soveltumaton yritys tai useampi yritys yhdessä eivät omista kyseessä olevan pk-yrityksen pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista 25 prosenttia tai sitä enempää määrää osakkeita. (Tilastokeskus 2021b.)

Suomessa toimivista yrityksistä noin 5,7 % on pienyrityksiä ja 1,1 % on keskisuuria yrityksiä. Suurin osa Suomessa toimivista yrityksistä on alle 10 hengen mikroyrityksiä, niiden osuuden ollessa noin 93 % Suomen kokonaisyrittäjäkannasta.

Nämä kaikki kolme yrityskokoa ovat työntekijöiden lukumäärän puolesta pk-yrityksiä. Pk-yrityksissä syntyy yli puolet Suomen yritysten liikevaihdosta ja Suomen BKT:sta noin 40 % on pk-yritysten osuutta. (Yrittäjät 2021a.)

## 2.2 Maaseutuyritys

Maaseudun käsite on moniulotteinen. Maaseutuun kuuluvat pienet, kaupunkien ulkopuolella sijaitsevat paikalliskeskukset, jotka koostuvat kaupunkien tyylisisistä taajamista. Määritelmän kriteereistä kolmen on täytyttävä, että alueesta voidaan puhua maaseudun paikalliskeskuksena. Kriteerejä ovat aluetehokkuus, väestömäärä ja asukkaiden asumistiheys sekä työpaikkojen lukumäärä alueella. (Suomen ympäristökeskus SYKE 2013.)

Maaseutualueeseen kuuluu myös kaupungin lähellä sijaitseva maaseutumainen alue, josta käydään töissä kaupungeissa. Alueeseen kuuluu siis erilaisia maaseudun alueita harvaan asutuista alueista taajamiin. Ydinmaaseutu on kaukana kaupungista, ja sen alueella yleensä harjoitetaan aktiivisesti maataloustuotantoa. Ydinmaaseudun alueella voi olla kirkonkyliä ja useita eri taajama-alueita tiheästi. (Suomen ympäristökeskus SYKE 2013.)

Harvaan asuttua maaseutua ovat alueet, joissa esiintyy enemmän suo- ja metsäalueita, eikä siihen kuulu isoja keskuksia tai kirkonkyliä. Alueen asutus on harvassa, ja seudulla voi olla myös laajalti asuttamattomia alueita. Maaseutualueet, jotka eivät kuulu kaupungin läheisen maaseudun tai ydinmaaseudun määritelmän alaisuuteen, ovat harvaan asuttua maaseutua. (Suomen ympäristökeskus SYKE 2013.) Yritykset, jotka sijaitsevat erilaisilla maaseuduksi määriteltävillä alueilla, ovat maaseutuyrityksiä.

### **3 Avustuksia tarjoavat julkiset organisaatiot**

#### **3.1 Finnvera**

Valtion omistama Finnvera on rahoittaja, joka tarjoaa takauksia, lainoja ja vientitakuita yrityksille. Rahoituksen riskejä Finnvera jakaa muiden mahdollisten rahoittajien kanssa. Rahoitusvaihtoehtoja Finnveralta löytyy eri kokoisille yrityksille erilaisiin tilanteisiin. Tilanteita voivat olla esimerkiksi yrityksen perustaminen, kasvu sekä kansainvälisen toiminnan aloittaminen. Finnveralta on mahdollista hakea rahoitusta myös suojautumiseen viennin riskeiltä. (Finnvera 2021a.)

Finnveran toimintaa ohjaavat sekä valtion asettamat tavoitteet elinkeino- ja omistajapolitiikalle että erityislainsäädäntö. Toimintansa tavoitteiksi Finnvera on asettanut muun muassa yritystoiminnan lisäämisen aloittavien yritysten keskuudessa, yritysten kasvun ja pk-yritysten muutosten rahoittamisen sekä kansainvälistymistilanteiden rahoittamisen. (Finnvera 2021a.)

Finnveran strategiset tavoitteet keskittyvät kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten, omistajanvaihdosten, investointien sekä viennin rahoitukseen. Meneillään olevassa maailmanlaajuisessa poikkeustilanteessa Finnvera on keskittynyt autamaan elinkykyisiä yrityksiä selviytymään. (Finnvera 2021b.)

#### **3.2 Business Finland**

Business Finland on suomalainen rahoittaja, joka tarjoaa rahoitusta yrityksille investointeihin, tutkimuksiin ja kansainvälistymiseen. Sen tavoitteena on edistää Suomeen matkailua ja investointeja. Business Finlandin strategiana on olla asiakaskeinen ja proaktiivinen, luoda parempaa työntekijäkokemusta ja tarttua mahdollisuuksiin, joita suuret yhteiskunnalliset muutokset luovat. Heidän toiminnassaan tärkeänä osana on myös kestävä kehitys. (Business Finland 2021a.)

Business Finland on lähtenyt rahoittamaan yritysten tutkimus- ja kehityshankkeita, koska sen on nähty lisäävän yritysten omia investointeja tutkimukseen ja kehitykseen liittyen. Investoinnit luovat uusia tuotteita ja kehittyneempiä palveluja, ja tämä puolestaan näkyy yritysten lisääntyneessä osaamisessa, liikevaihdossa ja työllisyyden kasvussa. Tutkimus- ja kehityshankkeiden rahoittaminen peilautuu lopulta ympäristön ja kansalaisten hyvinvointiin investointien tuomien hyötyjen pohjalta. (Business Finland 2021b.)

### **3.3 ELY-keskukset**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on valtion virasto, joka toimii työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on jaettu maakunnittain ELY-keskuksiin, joiden tavoitteena on alueellisesti edistää yritysten toiminnan kehittämistä. Vastuualueiksi ELY-keskukset ovat määritelleet seuraavat: elinkeinot, työvoima ja osaaminen, liikenne ja infrastruktuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat. Vastuualueet vaihtelevat maakunnittain. (ELY-keskus 2021a.) ELY-keskuksilla on kattavasti tarjolla rahoitusta ja avustuksia yrityksille (ELY-keskus 2021b).

ELY-keskusten toiminta on ohjattua, ja työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi niiden toimintaan vaikuttavat muun muassa ympäristöministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä Väylävirasto. Omien intressiensä lisäksi ELY-keskukset pyrkivät edistämään myös Business Finlandin, Ruokaviraston ja Maahanmuuttoviraston asettamia tavoitteita. (ELY-keskus 2021a.)

### **3.4 Valtiokonttori**

Valtiokonttori on rakentunut kolmesta toimialasta, joihin liittyy myös tukitoimintoja. Kansalaispalvelut -toimiala on keskittynyt erilaisten korvauksien käsittelemiseen, kuten esimerkiksi sotainvalidien korvaukset ja kansalaisten vahingonkorvausasiat. Tämän toimialan palveluihin on kuulunut kesästä 2020 alkaen myös kus-

tannustuen myöntäminen poikkeustilanteen (covid-19) johdosta kärsineille yrityksille. Rahoitus -toimiala on vastuussa valtion kassanhallinnasta ja velanhoidosta sekä lisäksi toimii valtion varoista myönnettyjen valtioneuvostojen, lainojen ja korkotukien hallinnoijana. T3– eli talous, tieto ja työelämä -toimiala käsittää taloushallinnon palvelut sekä konsernilaskennan ja maksuliikkeen sekä hankintatoimen kehittämisen ja ohjaamisen toiminnot. (Valtiokonttori 2021a.)

Tukitoimintoina hallinnon ja kehittämisen yksikkö vastaa Valtiokonttorin kirjanpitoyksikön tehtävistä, esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnosta. Tietohallinto tukee ICT-palveluja ja sisäisen tarkastuksen tukitoiminto tukee Valtiokonttorin hallintoa asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. (Valtiokonttori 2021a.)

### **3.5 Kunnat**

Kunnat voivat olla yksi merkittävä tukija yritysten toiminnan tukemisessa niin neuvonnan kuin myös rahoituksen avulla. Meneillään oleva poikkeustilanne (covid-19) on tuonut yrityksille uusia rahoitusmahdollisuuksia ja apua myös kuntien puolelta (Kuntaliitto 2020a). Tässä tutkielmassa käsitellään koko Suomea, mutta esimerkkeinä käytetään Pohjois- ja Keski-Karjalaa.

Pohjois-Karjalan alueella yksi aktiivinen toimija kuntien yritysneuvustusten suhteen on Kontiolahden kunnan kanssa kehitysyhteistyössä toimiva Kontionloikka Oy. Kontionloikka Oy tarjoaa yrityksille maksutonta yritysneuvontaa ja apua yrityksen toiminnan kehittämiseen. Heidän tarjoamiinsa palveluihin kuuluvat muun muassa yrityksen perustamisen avustusneuvonta, kehitysneuvonta, yritysrahoitus ja apu rahoitushakemusten täyttämässä sekä neuvonta kansainvälistymisen muutostilanteissa. Kontionloikka Oy ei ole asettanut kriteerejä avun saajille esimerkiksi yrityksen koon mukaisesti, vaan he tarjoavat apua kaiken kokoisille ja ikäisille yrityksille. (Kontiolahden kunta 2021a.)

Keski-Karjalan alueella aktiivinen toimija on Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI (Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI 2021a). Sen omistavat Keski-Karjalaan

kuuluvat kunnat. KETIn vastuualueeseen kuuluvia kuntia ovat Rääkkylän ja Tohmajärven kunnat sekä Kiteen kaupunki (Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI 2021b). KETI auttaa yrityksiä toiminnan aloituksen suunnittelusta lähtien ja on tarvittaessa apuna myös sukupolven- ja omistajanvaihdoksissa. He neuvovat ja auttavat myös yrityksiä, jotka siirtyvät toimimaan KETIn vastuualueelle. (Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI 2021a.) KETI tarjoaa yrityksille ilmaista perusneuvontaa. Perusneuvontaan kuuluvat muun muassa yrityksen perustamiseen liittyvä neuvonta, rahoituksen suunnittelu ja hakeminen sekä yritysverotukseen, lainsäädäntöön ja kansainvälistymiseen liittyvä neuvonta. KETI tarjoaa myös maksullisia palveluita yrityksille. Maksullisia palveluita ovat sellaiset toimialakohittaiset erikoisasiantuntemusta vaativat tilanteet, joissa hyödynnetään asiantuntijaverkostoa. (Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI 2021c.)

## **4 Julkisten organisaatioiden tarjoamat tuet ja avustukset**

### **4.1 Erilaiset tuet ja avustukset**

Suomessa yrityksille on tarjolla monenlaisia erilaisia tukia ja avustuksia yrityksen eri vaiheisiin. Näitä vaiheita ovat esimerkiksi yrityksen perustaminen, investoinnit, kehittäminen ja kansainvälistyminen. EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107–109 artiklat määrittelevät yrityksille myönnettävien julkisten tukien periaatteet (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 6).

Yleisesti ottaen yritykselle myönnettävät tuet sekä avustukset vaativat omarahoituksen eli yrityksen tulee voida rahoittaa osa tuen sekä avustuksen piirissä olevista kustannuksista itsenäisesti. Toisaalta hyvänä ominaisuutena on se, että myönnettyjä tukia sekä avustuksia ei tarvitse maksaa takaisin. (Suomi.fi 2020.) Rahalliset tuet ja avustukset, jotka ovat maksettu varsinkin elinkeinotoiminnan menojen kattamiseksi, ovat kuitenkin yritykselle tai yrittäjälle veronalaista tuloa (Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968, 4 §). Ne on myös kirjattava yrityksen kirjanpitoon (Verohallinto 2020).

## 4.2 De minimis -tuki

Suomessa de minimis -tukea myöntävät Business Finland, ELY-keskukset, Finvera, kunnat, ministeriöt sekä maakuntien liitot. Euroopan komission asetus (EU) Nro 1407/2013 säätelee tätä yrityksille tarkoitettua julkista tukea. Tuki voi olla muutakin kuin rahoitusta. Muita etuuksia voivat esimerkiksi olla verohelpotus ja rahallisesti joko kokonaan tai osin tuettu koulutus. (Business Finland 2021q.) De minimis -tuesta puhutaan suomen kielessä vähämerkityksisenä tukena. Se on määrältään niin pieni, että se ei vääristä kilpailua tai vaikuta negatiivisesti Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. (Commission Regulation (EU) No 1407/2013, art. 108(3).)

Yritys voi saada de minimis -tukea kolmen eli kuluvan ja kahden edeltävän verovuoden aikana maksimissaan 200 000 euroa (Commission Regulation (EU) No 1407/2013, art. 108(3)). Lukuun ottamatta maantiekuljetusalalla toimivia yrityksiä, joille tukea voidaan myöntää enintään 100 000 euroa. Kalastuksen ja vesiviljelyn alalla toimiville yrityksille yläraja on 30 000 euroa. Maataloustuotteiden alkutuotannon alalla yläraja on 15 000 euroa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 12). Tuen myöntämisaikankohhta eli kun yrityksellä on laillinen oikeus tukeen, määrittää sen, mille vuodelle tuki lasketaan. Yrityksen omalla vastuulla on seurata saamiensa de minimis -tukien määrää määriteltynä ajanjaksona. Yritys on myös itse velvollinen ilmoittamaan uutta tukea hakiessaan senhetkisen de minimis -tuen määrän. Kotimaisten yritysten, jotka kuuluvat samaan konserniin tai määräysvaltaan, saamat tuet katsotaan kuuluvan samaan eli ne lasketaan yhteen. (Business Finland 2021q.)

De minimis -tukeen ovat oikeutettu kaikki organisaatiot, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa tarjoamalla tavaroita ja palveluita tietyillä markkinoilla. Tämän takia myös voittoa tavoittelemattomat tahot voivat saada tukea, jos niiden toiminta täyttää edellä mainitut kriteerit. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 9.)



### 4.3 ELY-keskus

ELY-keskus tarjoaa yritysrahoitusta viiden eri rahoituksen muodossa. Tässä opinnäytetyössä käsitellään pk-yrityksille sekä maaseudulla toimiville yrityksille suunnattuja liiketoiminnan eri vaiheisiin tarkoitettuja tukia ja avustuksia. ELY-keskus tarjoaa tukia ja avustuksia myös voittoa tavoittelemattomille yhteisöille ja säätiöille, maatalous- ja kalatalousalalle sekä liikenteeseen ja ympäristöön liittyen. (ELY-keskus 2021b.)

Ensimmäisenä esittelemme yrityksen kehittämisavustuksen. Sen pohjimmaisena tarkoituksena on antaa tukea yrityksen olemassa olevaan liiketoimintaan sekä sen kehittämiseen. Tukea myönnetään olemassa olevan liiketoiminnan kehittämistoimenpiteisiin, uuden liiketoiminnan luomiseen ja investointeihin pienille ja keskisuurille yrityksille, eri vaiheissa yrityksen elinkaarta, mutta erityisesti kansainvälistymiseen. Vuonna 2021 tukea myönnetään normaalina kehitysavustuksena ja väliaikaisena valtion tukena 800 000 euroon asti. Tukea myönnetään myös pienille yrityksille 30.6.2021 asti, jos yritys on ollut vaikeuksissa ennen 1.1.2020. Kehitystukea hakevan yrityksen tulee olla motivoitunut kehittämään liiketoimintaansa. Kehittämistarpeita yritykselle voivat luoda markkinoilla tapahtuvat muutokset tai tunnistettu tarve kasvulle tai paremmille perusteille kansainvälistymiseen, esimerkiksi kehittämällä uusi tuotteita tai palveluita. Tuen myöntämiseksi yrityksellä tulee olla hyväksyttävästi omia resursseja sekä perusteet kannattavaan toimintaan. Tässä avustuksessa yrityksen omarahoitusosuus on vähintään puolet kehittämishankkeesta. (ELY-keskus 2021c.)

Maaseudun yritysrahoitus tarjoaa yritystuilla mahdollisuuksia Suomen maaseudulla sijaitseville yrityksille. Tähän ryhmään kuuluvia tukia ovat perustamistuki, investointituki ja investoinnin toteutettavuustutkimus (Ruokavirasto 2019). Näitä tukia voi hakea myös, vaikka henkilö ei harjoittaisikaan maataloutta yritystoiminnan ohella. Maaseudun yritystuet yrityksen kehittämisavustuksen tavoin ovat tarkoitettu yrityksen liiketoiminnan eri vaiheisiin sekä yrityksen kehitys- ja innovointitarpeisiin. Näin tukien avulla pyritään saamaan maaseudulle lisää edellytyksiä työllistymiselle sekä uusille yrityksille. (ELY-keskus 2021d.)

Perustamistuki kuuluu nimensä mukaisesti perustamis- ja aloitusvaiheessa oleville yrityksille, mutta myös jo toiminnassa olevalle yritykselle sen ryhtyessä toteuttamaan aivan uutta yritystoimintaa. Osa-alueita, joihin tukea voidaan myöntää, ovat esimerkiksi tuotteiden kehityshankkeet, pilotointi eri tuotannon osa-alueissa, markkinointisuunnitelman laatiminen, kokeelliset markkinointitoimenpiteet sekä yrityksen liiketoiminnan valmennukseen ja neuvontaan liittyvät ostot. Perustamistukea yritykselle maksetaan kahdessa tai kolmessa erässä, yhteensä enintään 5 000–35 000 euroa. (Ruokavirasto 2019.)

Investointituki kuuluu aloittaville ja toimintaansa kasvattaville yrityksille. Tuettavia toimintoja ovat esimerkiksi tuotantoon liittyvien tilojen hankinta ja rakentaminen, käyttömöisyyden, esimerkiksi koneiden ja laitteiden hankkiminen, ja aineettomiin investointeihin kuten osaamiseen tai brändiin liittyvät kulut. Investointihankkeelle tulee kuitenkin olla hyvät perusteet. Investointien tukitasot (taulukko 1) vaihtelevat 20–40 prosentin välillä toimialan ja tukialueen mukaan. (Ruokavirasto 2019.)

#### Investointituen tukitasot

Kansallinen tukialue	Maatilojen muu yritystoiminta ja mikroyritykset %	Pieni yritys %	Pieni yritys * %	Mikroyritys ** %	Pieni yritys** %	Keskisuuri yritys** %
I tukialue	35	35	20	35	30	25
II tukialue	20	20	20	35	30	20
III tukialue	20	20	20	35	30	20
Ilman tieyhteyttä olevat saaret	35					
Kahden tai useamman mikroyrityksen * yhteisyritys				40		

\* uusiutuvan energian tuotanto ja/tai jakelu, uudet laitokset joissakin tapauksissa 30 %.

\*\* maataloustuotteiden jalostus (jalostuksen tuloksena saatava tuote on myös maataloustuote).

Taulukko 1. Investointien tukitasot (Ruokavirasto 2019).

Maaseudun yritystukiin kuuluu myös investoinnin toteutettavuustutkimus, joka tarkoittaa, että yritys voi saada tukea investoinnin toteutettavuuden selvittämiseen asiantuntijapalveluiden avulla. Myönnetty tuki ei kuitenkaan tarkoita, että investointi olisi pakko toteuttaa. Toteutettavuustutkimuksella voi selvittää esimerkiksi, onko liiketoiminnallisesti järkevämpää investoida käytettyihin koneisiin, laitteisiin ja tuotantorakennuksiin kuin uusiin vastaaviin. Tukea voidaan myöntää ensiasteen jalostusyriyksille 40 prosenttia ja muille yrityksille de minimis -tukena 50 prosenttia hyväksytyistä kustannuksista. (Ruokavirasto 2019.)

Pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka sijaitsevat harvaan asutulla alueella, on suunnattu kuljetustuki. Tuen tarkoituksena on jälkikäteen keventää yrityksille syntyviä kustannuksia pitkistä kuljetusmatkoista. ELY-keskus on rajannut tietyt alueet sekä tiettyjen toimialojen tuotteiden kuljetukset, joiden mukaan yritys on oikeutettu tukeen. Tuen suuruus määräytyy kuljetuksen kustannusten, matkan pituuden mukaan määräytyvien prosenttien ja kuljetusmuodon perusteella. (ELY-keskus 2021e.)

#### **4.4 Business Finland**

Business Finland on erikoistunut tarjoamaan pienille ja keskisuurille yrityksille rahoituspalveluita erilaisiin liiketoiminnan kehitystarpeisiin (Business Finland 2021c). Rahoituspalveluita löytyy 12 erilaista. Monet näistä tuista on tarkoitettu tukemaan yrityksen kansainvälistymistä. Business Finland tukee myös muita yritysten kehitystarpeita. (Business Finland 2021d.) Tukien myöntämiskriteerit vaihtelevat tuen mukaan, kuten myös syyt, miksi yritys ei voi saada tukea tai rahoitusta. Näitä poissulkevia syitä voivat muun muassa olla se, että yritys ei kuulu ennakkoperintärekisteriin, yrityksellä on verojen ilmoituspuutteita tai verovelkaa, josta ei ole tehty verohallinnon kanssa maksujärjestelyä ja noudatettu sitä, yrityksen rating alfa on huonompi kuin A asiakastiedossa, yrittäjäyys on sivutoimista tai yritykselle on myönnetty jo toinen tuki, joka poissulkee jonkin toisen tuen saamisen. (Business Finland 2021d–p.) Tässä opinnäytetyössä käsitellään rahoituspalveluita vain pk-yritysten osalta. Ensin esitellään rahoituspalvelut, jotka liittyvät kansainvälistymiseen tai kansainvälisiin markkinoihin.

Suoraan kansainvälistymiseen liittyvä rahoituksen muoto on Exhibition Explorer. Tämä messuavustus on suunnattu pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka ovat osallistumassa yritykseltä yritykselle -markkinointimessuille, jotka järjestetään Suomen ulkopuolella. Ainakin neljän suomalaisen yrityksen tulee hakea kyseistä rahoitusta samaan markkinointimessuun liittyen, jotta rahoitus voidaan toteuttaa. Rahoitus kuuluu de minimis -rahoituksen piiriin, ja se voi kattaa enintään puolet hankkeen vahvistetuista kustannuksista. (Business Finland 2021e.)

Talent Explorer -rahoitus on suunnattu yrityksille, jotka kohdemarkkinoita tuntevan asiantuntijan palkkaamisen avulla haluavat laajentaa markkinoitaan ulkomailla tai ulkomaille. Yrityksen toimialalla ei ole merkitystä, kunhan se kuuluu Business Finlandin määritelmän mukaisesti de minimis -rahoituksen piiriin. Rahoituksen on tarkoitus kattaa vain tätä tarkoitusta varten palkatun asiantuntijan kustannuksia. Hankkeen suuruus saa olla suurimmillaan 40 000 euroa, josta Business Finlandin rahoitus voi kattaa enimmillään puolet. Hankkeen kesto voi enimmillään olla yhden vuoden. Tämäkin rahoitus on de minimis -rahoitusta. (Business Finland 2021f.)

Market Explorer -rahoituspalvelu on suunnattu samat kriteerit täyttävälle yritykselle, kuin edellä mainittu Talent Explorer eli ulkomaisille markkinoille suuntaavalle yritykselle. Rahoitus on kuitenkin edellisestä poiketen tarkoitettu ostettujen asiantuntijapalveluiden kustannusten kattamiseen. Rahoituksella voi kattaa myös 20 prosenttia muita ostettuja palveluita. Tämän rahoituksen osalta hankkeen koko voi olla suurimmillaan 20 000 euroa ja Business Finlandin rahoitus kattaa siitä puolet. Hankkeen kesto saa enimmillään olla yhden vuoden. (Business Finland 2021g.)

Market ja Talent Explorerin tapaan Group Explorer on tarkoitettu kansainvälisten markkinoiden markkinatutkimukseen, noin 4–10 yrityksen ryhmille. Kaikkien osallistuvien yritysten tulee olla oikeutettuja tukeen, ja vahvoja yhtäläisyyksiä tarjoaman tai hankkeen tavoitteiden osalta. Hankkeen kestoksi suositellaan enimmillään yhtä vuotta. Tämä rahoitus on 50 prosenttisesti de minimis -avustusta. Yritysten omarahoitusosuus on myös 50 prosenttia, ja rahoitusta voidaan myöntää enintään 20 000 euroa hankkeen yhtä yritystä kohden. (Business Finland 2021h.)

Tempo-rahoitus on tarkoitettu vain osakeyhtiömuotoisille kotimaisille yrityksille. Muiden rahoitusten tapaan sen hakijoilta odotetaan motivoituneisuutta ja edellytyksiä kansainvälistymiseen. Hakijoiden osalta tarkastellaan myös aina yksilöidysti yrityksen tulorahoitusta. Tempo-rahoitusta myönnetään innovatiivisiin hankkeisiin, joilla on yrityksen puolesta edellytyksiä toteutua. Rahoitettavilla hankkeilla on tarkoitus painottaa kansainväliseen kasvuun liittyvää kehitystä. Tämän rahoituksen enimmäismäärä voi olla 50 000 euroa ja Business Finlandin osuus on 75 % lopullisesta budjetista. (Business Finland 2021i.)

Yritys, jolla on uusi tuote- tai palveluidea ja jolla voisi olla mahdollisuudet myös kansainvälisille markkinoille, voi hakea innovaatioaseteliä. Tämä rahoitus on tarkoitettu ulkopuolisten palveluiden ostamiseen yhdeltä palveluntuottajalta, ja se on voimassa kuusi kuukautta sen myöntämispäivästä. Innovaatioasetelin arvo on 6 200 euroa eli 5 000 euroa sekä arvonlisävero 24 % ja yrityksen omarahoitusosuus on 1 000 euroa ja arvonlisävero 24 %. Myös Innovaatioaseteli kuuluu de minimis -rahoituksen piiriin. (Business Finland 2021j.)

Innovaatioasetelin tapaan tutkimus- ja kehitysrahoituksella pyritään tukemaan yritysten tuotteiden ja palveluiden, mutta myös lisäksi esimerkiksi tuotantomenetelmien kehitystä sekä innovointia. Tämä rahoitus on lainarahoitusta pilotointi- ja kehittämishankkeiden osalta. Lainaa voidaan myöntää noin puolet hankkeen lopullisista kustannuksista, ja se on yleensä vakuudetonta. Korkeus lainalle on tällä hetkellä yksi prosentti. Tutkimusosa tästä rahoituksesta kuuluu avustuksen piiriin. Business Finland voi myöntää avustusta noin puolet tutkimushankkeen lopullisista kustannuksista. (Business Finland 2021k.)

Business Finlandin tarjoama rahoituspalvelu Into on tarkoitettu asiantuntijapalveluiden ostamiseen kansainvälistymisen, viennin ja innovoinnin tueksi. Rahoituksen käyttöä on rajattu kolmeen eri käyttötarkoitukseen. Yksi käyttötarkoitus voi olla ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden osto innovaatiotoiminnan kehityksen tueksi. Rahoitusta voi käyttää myös aineettomien oikeuksien ja omaisuuden turvaamiseen ja niiden hankkimiseen. Käyttötarkoitus voi olla myös suuresta yrityk-

sestä tai tutkimusorganisaatiosta ulkopuolisen asiantuntijan lainaaminen. Tätä tukea myönnetään puolet hankkeen lopullisesta budjetista. (Business Finland 2021l.)

Vuonna 2020 uudistunut Co-Innovation-rahoitus on tarkoitettu tutkimusorganisaatioiden ja yritysten kansainvälisten, mutta poikkeustapauksissa myös kansallisen tason yhteishankkeiden tueksi. Hankkeen tarkoituksena tulee olla uuden tiedon ja innovaatioiden kehittäminen kansainväliseen liiketoimintaan. Hankkeeseen voi osallistua useita tutkimusorganisaatioita ja yrityksiä. Yrityksillä voi olla esimerkiksi rahoittajan rooli, oma tutkimus- ja kehitysprojekti tai yritys voi olla alihankkijana toisen yrityksen projektissa. Hankkeen kesto on yleensä noin kahdesta kolmeen vuotta. Business Finlandin julkisen tutkimuksen rahoituksen yleiset ehdot määrittävät tutkimusorganisaatioiden projekteja ja myönnettävät rahoitusmuodot ja arviointikriteerit taas yritysten rahoitusta. Myönnetty rahoitusosuus on yleensä 70 prosenttia tutkimusprojektin vahvistetuista kokonaiskustannuksista tutkimusorganisaatiolle. Yritykselle myönnettävä rahoituksen määrä muodostuu yrityksen koon, projektin sisällön ja tavoitteiden mukaan. (Business Finland 2021m.)

Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin on suunnattu suomalaiselle tai ulkomaiselle tuotantoyhtiölle tai audiovisuaalisen alan yhtiöille, jotka omistavat tuotannosta muodostuvia hyödyntämisoikeuksia ja on valittu tuotantoihin. Tuotantokannustin on tarkoitettu Suomessa tuotettujen fiktiivisten pitkien elokuvien, dokumenttielokuvien, käsikirjoitettujen sarjamuotoisten fiktioiden ja animaatiotuotantojen kustannusten hyvittämiseen. Tämä maksuhyvitys on enintään 25 prosenttia. Näille erilaisten elokuvien ja sarjojen tuotannoille on asetettu omat vähimmäisrajat kokonaisbudjetin ja Suomessa syntyvien kulujen suhteen, jotta maksuhyvitystä voi saada. (Business Finland 2021n.)

Muuhun kuin suoraan kansainvälistymiseen ja vientiin liittyvä rahoituspalvelu on materiaalikatselmus. Tämän rahoituksen tarkoituksena on auttaa yritystä, joka harjoittaa tuotanto- ja liiketoimintaa lisäämään sen kilpailukykyä ja olemaan ympäristöystävällisempi. Materiaalikatselmus voi auttaa vähentämään yrityksen tuottaman hävikin määrää ja selvittämään, kuinka paljon hävikkiä muodostuu ja

paljonko se maksaa. Katselmuksen kustannukset voivat olla suurimmillaan 15 000 euroa, josta Business Finland kattaa puolet rahoituksellaan. Myös tämä rahoitus on de minimis -tukea. (Business Finland 2021o.)

Ympäristöystävällisempää liiketoimintaa tukemaan Business Finland tarjoaa rahoituspalvelua nimeltä Energiatuki. Tuki on tarkoitettu investointihankkeille käyttöomaisuuteen ja energiakatselmuksia sekä -analyysyjä sisältäviin selvityshankkeisiin. Hankkeiden tarkoituksena on edesauttaa uusiutuvien energialähteiden tuotantoa, käyttöä, säästöä ja tehokkuutta sekä ohjata yrityksiä toimimaan vähähiilisemmin. Tuki voidaan myöntää vain hankkeille, jotka aloitetaan tukipäätöksen jälkeen ja vain rahoituspäätöspäivän jälkeen syntyville kustannuksille. Vuonna 2021 tukea voi saada investointihankkeeseen hankkeesta riippuen 10–50 % ja selvityshankkeisiin 40–50 %. (Business Finland 2021p.)

#### **4.5 Kunnat**

Yrityksien on mahdollista saada kunnilta rahallisen tuen lisäksi muutakin tukea. Näitä muita tukia kunnalta yritykselle voivat esimerkiksi olla edullisemmat julkiset palvelut sekä laina- ja takausjärjestelyt. Kuntien myöntämät rahalliset avustukset, kuten laina- ja takausjärjestelyt, korkoedut ja pääomarahoitus kuuluvat Euroopan yhteisön valtiontukisääntelyn piiriin, niin kuin muutkin kuntien tuet yrityksille. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87–89 artiklat antavat vallitsevat määritelmät valtiontuille. (Kuntaliitto 2020b.)

Yleisesti valtiontukea myönnettäessä tulee tehdä etukäteen ilmoitus Euroopan komissiolle, mutta tukea voidaan myöntää myös ilman tätä ennakkohyväksyntää niin sanottuna de minimis -tukena tai ryhmäpoikkeuksena. Valtiontukea ei voida myöntää tapauksissa, joissa julkisia varoja ohjattaisiin yksityisiin tai julkisiin yrityksiin ja hyöty kohdistuisi vain määrättyihin yrityksiin, toiminta olisi millään tavalla vaikutuksessa jäsenvaltioiden välillä olevaan kauppasuhteeseen tai toiminta manipuloisi tai voisi manipuloida kilpailutilannetta. (Kuntaliitto 2020b.)

## 4.6 Finnvera

Finnvera tarjoaa erimuotoisia tukia edellä mainittuihin organisaatioihin nähden. Se auttaa esimerkiksi eri takausvaihtoehdoilla, lainoilla ja vientitakuilla yrityksiä saamaan rahoitusta. (Finnvera 2021a.) Finnveran rahoitus voi myös kuulua rahoituksesta riippuen de minimis -tuen piiriin (Finnvera 2021c).

Pienille ja keskisuurille yrityksille ensisijaisesti tarjolla olevia takausvaihtoehtoja ovat alkutakaus, pk-takaus, Finnvera-takaus, kansainvälistymistakaus, vientitakaus ja alustakaus (Finnvera 2021d). Nämä takaukset ovat kaikki tarkoitettuja yrityksille eri toimialoilla ja yritysten eri vaiheisiin ja tarpeisiin, liiketoiminnan rahoittamiseksi niin kotimaassa kuin ulkomailla. Finnveran takauksien määrä katsotaan aina hankekohtaisesti, mutta se on yleensä 50–80 % rahoittajan myöntämästä lainasta tai muusta rahoitussitoumuksesta. (Finnvera 2021e–j.) Alku- ja pk-takauksen vähimmäismäärä on 10 000 euroa, ja niihin ei tarvita omarahoitussuutta. (Finnvera 2021e–f.) Takauksien hintana perittävät takausprovisiot ja toimitusmaksut vaihtelevat takauksittain, ja niiden suuruuteen voivat vaikuttaa esimerkiksi Suomen Asiakastiedon yritykselle antama Rating Alfa tai saajayrityksen kannattavuus, liiketoiminnan toiminnalliset riskit, vastavakuus, takausaika ja kohdema. (Finnvera 2021e–g, i–j.)

Finnveran ensisijainen rahoitusmuoto on yllä esitelty takaus. Organisaatio voi myöntää myös lainaa, mutta vain osana kokonaisrahoitusta. Finnvera kannustaakin yrityksiä neuvottelemaan rahoitushankkeista ensin oman pankkinsa kanssa. (Finnvera 2021k.) Pk-yrityksille mahdollisia lainoja on tarjolla monenlaisia: Finnvera-laina eli investointi- ja käyttöpääomalaina, yrittäjälaina eli rahoitusta osakeyhtiön osakepääomaan ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon sekä kansainvälistymislaina rahoittamaan ulkomailla toteutuvaa liiketoimintaa. Siltarahoitus tarkoittaa käyttöpääomalainaa ELY-keskuksen tai Business Finlandin avustuksen maksua edeltävälle ajanjaksolle avustuspäätöksen jälkeen. Finnveran joukkovelkakirjarahoitusta on puolestaan suunnattu yritysten yleisiin rahoitustarpeisiin. Kasvulaina on tarkoitettu rahoittamaan nimensä mukaisesti kasvutai kansainvälistymishankkeita ja yritysjärjestelyjä. Finnveran tarjoamaa vientisaatavaluottoa käytetään ulkomaille investointihyödykkeitä vievän suomalaisen



yrittäjien vientisaatavan jälleärahoittamiseen. Lainojen vähimmäis- ja enimmäismäärät, omarahoitusosuus sekä muut ehdot määräytyvät lainamuodon ja saajayrittäjien mukaan. (Finnvera 2021I–r.)

## **5 Poikkeustilanteen tuet ja avustukset**

### **5.1 Poikkeustilanne – covid-19**

Opinnäytetyössä tarkastellut poikkeustilanteen avustusvaihtoehdot liittyvät koronaviruksen aiheuttamaan tarpeeseen edellä mainittujen julkisten organisaatioiden myöntämille tuille. Koronavirus sai alkunsa joulukuussa 2019 Kiinasta (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2021). Suomeen kyseinen virus levisi vuoden 2020 alussa, ja WHO tiedotti maaliskuussa 2020 koronaviruksen olevan maailmanlaajuinen pandemia (Fimea 2021).

Pandemia on vaikuttanut laajasti yritysten toimintaan, jonka vuoksi aiemmin opinnäytetyössä käsitellyt organisaatiot ovat kehittäneet poikkeusajan yritystukia ja avustuksia helpottamaan yritysten taloudellista tilannetta. Alkuvuonna 2020 Suomessa vaikuttanut poikkeustilanne jatkuu edelleen vuonna 2021. Tämän johdosta poikkeusajan yrityksille on kehitetty jatkoa.

### **5.2 ELY-keskus**

ELY-keskukselta yritykset pystyivät hakemaan 8.6.2020 asti poikkeusrahoitusta koronaviruksen aiheuttamaan tilanteeseen. Koronarahoitusta haettiin yhteensä 33 112 kappaletta ja päätöksiä tehtiin 33 110 kappaletta 20.1.2021 mennessä. Tukea myönnettiin yhteensä 335 000 000 euroa. Yrityksiä pyrittiin tukemaan avustuksen avulla, jotta välttyttäisiin epidemiasta johtuvilta haittavaikutuksilta ja kannustettiin yrityksiä työllistämään henkilöstöä. (ELY-keskus 2021f.)

Koronaviruksen aiheuttamaan poikkeustilanteeseen oli mahdollista saada ELY-keskukselta tukea tilanneanalyysin tekemiseen ja/tai kehittämistoimenpiteisiin. Tilanneanalyysiin oli mahdollista saada enintään 10 000 euroa tukea ja kehittämistoimenpiteisiin enintään 100 000 euroa tukea. Tuki oli tarkoitettu yrityksille, joissa on enintään viisi henkilöä, mukaan lukien yrittäjä, mutta ei yksinyrittäjille. Yksityiset elinkeinonharjoittajat pystyivät kuitenkin hakemaan tukea, mikäli he työllistivät vähintään yhden henkilön. Tällaisessa tilanteessa ylärajaa työntekijöiden määrälle ei ollut asetettuna. Tuki oli tarkoitettu yrityksille, joille on aiheutunut koronaviruksesta markkina- ja tuotantohäiriöitä ja joiden tavoitteena on uudistua ja kehittää osaamistaan. Tukea ei kuitenkaan myönnetty yrityksille, joiden toimialana on maa-, metsä- ja kalatalous tai maataloustuotteiden jalostus. Tukea oli mahdollista hakea yrityksen kehittämistoimenpiteisiin ja/tai tilanneanalyysin tekemiseen. Pääsääntöisesti avustusta myönnettiin enintään 30 prosenttia yrityksen toiminnan volyymistä. (ELY-keskus 2021f.)

### **5.3 Business Finland**

Business Finlandilta pystyi hakemaan 8.6.2020 asti häiriötilanteisiin tarkoitettua liiketoiminnan kehitysrahoitusta. Rahoitusta pystyi hakemaan kahdesta vaihtoehdosta yhtä kerrallaan, ja se myönnettiin yritykselle pääsääntöisesti vain kerran. Rahoitusta sai käyttää kehittämiseen, kuten uusiin innovointeihin ja niiden pilotoimintoihin, uuteen markkinasuunnitelmaan ja uusiin kumppanuuksiin. Tukea ei saanut käyttää yrityksen operatiiviseen toimintaan, kuten investointeihin, menettelyihin kassavirtoihin, markkinointikuluihin tai operatiivisen toiminnan palkkakuuluihin. Tämä rahoitus kuuluu de minimis -rahoituksen piiriin. (Business Finland 2021r.)

Yksi tukivaihtoehdoista yritykselle oli esiselvitysrahoitus. Avustuksen tarkoituksena oli auttaa yritystä koronan aikaansaamassa häiriötilanteessa ja sen jälkeen. Esiselvitysrahoituksen tarkoituksena oli auttaa tukea saanutta yritystä tekemään esiselvitystä mahdollisten uusien liiketoimintojen, korvaavien alihankintaketjujen tai tuotannon organisoimisen osalta. Avustusta voitiin myöntää 80 prosenttia

hankkeen vahvistetuista kokonaiskustannuksista, mutta suurimmillaan 10 000 euroa, josta ennakoon voitiin maksaa 70 prosenttia. Suositeltu kesto hankkeelle oli noin neljä kuukautta. (Business Finland 2021r.)

Toinen vaihtoehto oli kehittämisrahoitus, jonka tarkoituksena oli auttaa toteuttamaan esiselvityksessä tai itse tunnistettuja kehittämistoimenpiteitä, jotka antavat yritykselle paremmat mahdollisuudet pärjätä koronan aikaansaamassa häiriötilanteessa ja sen jälkeen. Tässäkin vaihtoehdossa avustusta voitiin myöntää 80 prosenttia hankkeen vahvistetuista kokonaiskustannuksista ja 70 prosenttia myönnetyn avustuksen määrästä voitiin maksaa ennakoon. Tätä avustusta voitiin euromääräisesti myöntää enintään 100 000 euroa. Suositeltu kesto hankkeelle oli noin yksi vuosi. (Business Finland 2021r.)

Business Finlandille tuli uutena rahoitusinstrumenttina tilapäinen TKI-laina. Tämä laina on tarkoitettu häiriötilanteisiin. TKI-lainalla on tarkoitus rahoittaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeita. Yrityksen tulee olla osakeyhtiömuotoinen, kooltaan pk- tai midcap-yritys ja sillä tulee olla vähintään kuusi työntekijää. Hakija voi toimia joko kotimaan tai kansainvälisillä markkinoilla. Rahoitusta voidaan myöntää myös merkittävää liiketoimintaa harjoittaville säätiöille ja yhdistyksille. Rahoituksen myöntämiseksi koronaviruksen on täytynyt vaikuttaa negatiivisesti merkittävällä tavalla hakijan liiketoimintaan. Tämä täytyy pystyä osoittamaan Business Finlandille. Hakijan tulee myös osoittaa, kuinka TKI-lainasta olisi apua. Rahoituksen ehtona on, että hakija pystyy toteuttamaan 150 000 euron TKI-hankkeen sekä maksamaan lainan takaisin liiketoiminnan tuotoista. Yrityksen, yhdistyksen tai säätiön liiketoiminta tulee olla siis tarpeeksi suurta, että se pystyy täyttämään nämä ehdot. (Business Finland 2021s.)

#### **5.4 Valtiokonttori**

Valtiokonttori on maksanut hallituksen päätöksen mukaisesti kustannustukea yrityksille poikkeustilanteen tuoman haasteellisen ajanjakson vuoksi. Kustannustuen saamisen edellytyksenä on ollut koronaviruksen vuoksi merkittävästi laske-

nut liikevaihto ja sellaiset pakolliset kustannukset, jotka ovat hankalasti mukautettavissa meneillään olevaan tilanteeseen. Kustannustuen hakemista varten on kevääseen 2021 mennessä ollut kaksi hakukierrosta, joista ensimmäinen oli heinä-elokuussa 2020 ja toinen hakukierros oli joulukuusta 2020 helmikuuhun 2021. Kustannustuen kolmas hakukierros alkoi 27.4.2021 ja tulee päätymään 23.6.2021. Kustannustuki on kehitelty vähentämään poikkeustilanteen johdosta tulevia yritysten konkurssseja (Valtiokonttori 2021b).

Kustannustuen myöntämiseen on asetettu rajoituksena se, että yrityksen päätoimialan on täytynyt kuulua tuen piiriin 1.6.2020. Näistä toimialoista on säädetty valtioneuvoston asetuksessa. Tuen myöntämisen rajana on pidetty myös yrityksen liikevaihtoa vertailukauden aikana, jonka on täytynyt olla yli 20 000 euroa. Maksettavan tuen alarajana on pidetty 2 000 euroa. Harkinnanvaraisesti kustannustukea on voitu myöntää sellaisillekin yrityksille, joiden päätoimiala ei kuulu tuen piiriin. Tässä tapauksessa yrityksen on täytynyt näyttää toteen se, että liikevaihdon merkittävä aleneminen on johtunut nimenomaan koronapandemiasta. Toimialat, joille sovelletaan omia tukia, eivät voi saada kustannustukea edes harkinnanvaraisesti. Näitä toimialoja ovat kalatalous, maatalouden alkutuotanto ja vesiviljelyala. (Valtiokonttori 2021b.)

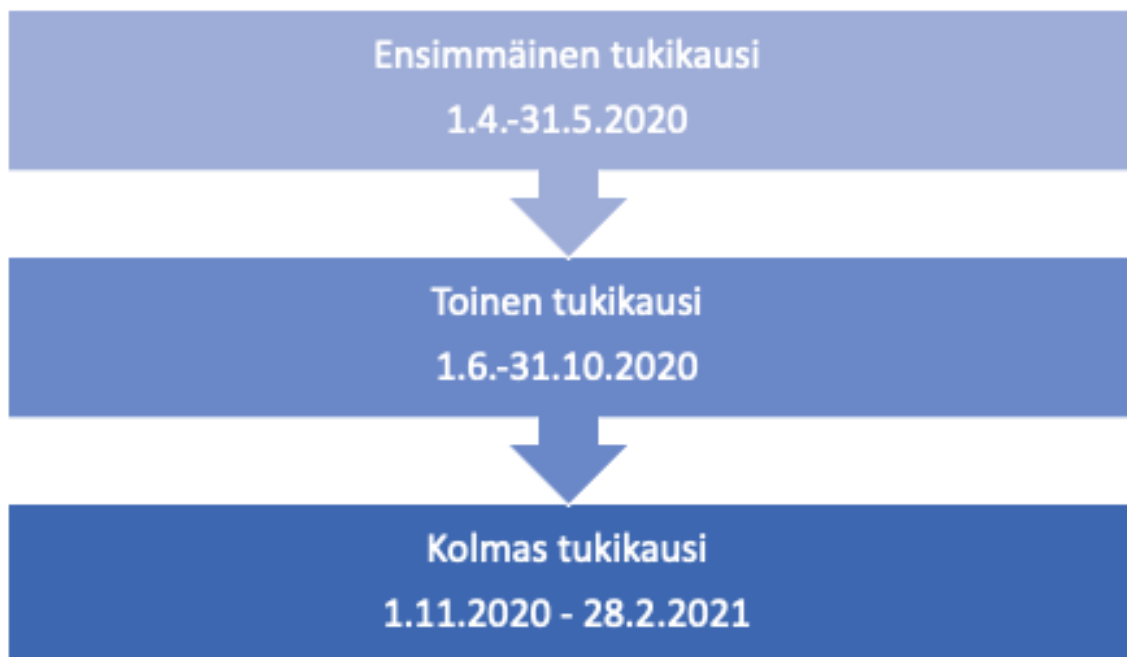
Muita rajoituksia kustannustuen saamiseen ovat kuulumattomuus ennakkoperintäkisteriin, verojen maksamisen ja verotukseen liittyvän ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöminen, konkurssi ja se, jos yritys on ollut ongelmatilanteessa jo aiemmin eivätkä vaikeudet alkaneet koronapandemiasta. Tarkka määritelmä vaikeuksissa olevan yrityksen rajaukseen on määriteltä EU:n yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2. artiklan 18. kohdassa. (Valtiokonttori 2021c.)

Vertailtavana kautena tukea myönnettäessä on käytetty ensimmäisellä hakukierroksella yrityksen myynnin keskiarvoa maaliskuu-kesäkuussa vuonna 2019. Maaliskuun 2019 alun jälkeen perustettujen yritysten vertailukautena on pidetty myynnin keskiarvoa tammi-helmikuussa vuonna 2020. (Valtiokonttori 2021b.) Toisella tukikierroksella vertailukautena on pidetty kesä-lokakuuta vuonna 2019 tai tammi-helmikuuta vuonna 2020, mikäli yritys on perustettu toukokuun 2019 alun jälkeen. (Valtiokonttori 2021c.)

Tuen maksamisen vähimmäismääränä on pidetty 2 000 euroa, ja enintään sitä voi saada 500 000 euroa per yritys. Tuen laskentakaavassa (kaava 1) otetaan huomioon yrityksen liikevaihto vertailtavana ajankohtana ja tukikautena (kaavio 1) sekä yrityksen tukikauden pakolliset kustannukset, jotka yritys itse on ilmoittanut hakemuksessaan. Osan tiedoista Valtiokonttori saa suoraan Verohallinnolta sekä tulorekisteristä, kuten liikevaihdon tiedot ja palkkakulut. (Valtiokonttori 2021b.)

$$\text{TUKI} = \left( \frac{\text{vertailukauden liikevaihto} - \text{tukikauden liikevaihto}}{\text{vertailukauden liikevaihto}} - 0,3 \right) \times (\text{tukikauden kiinteät kustannukset} + \text{tukikauden palkkakustannukset})$$

Kaava 1. Tuen laskentakaava (Valtiokonttori 2021b).



Kaavio 1. Kustannustuen tukikaudet (Valtiokonttori 2021c).

Muut tuet vaikuttavat kustannustuen myöntämiseen. Näistä tuista on mainittu aiemmin luvuissa neljä ja viisi. Kustannustuen määrää vähentäviä tukia ovat tietyt ELY-keskuksen, Business Finlandin ja kunnan myöntämät tuet sekä ravitsemisyrityksille myönnetty työllistämistuki. Tuen määrään vaikuttavat myös muut valtion talousarviossa määritellyt tuet, jotka ovat tarkoitettu koronapandemian vaikutusten alentamiseen. (Valtiokonttori 2021b.) Maksettujen tukien yhteissumma saa olla enintään 800 000 euroa kustannustuki mukaan luettuna (Valtiokonttori 2021c).

Kolmannella hakukierroksella tuen peruseriaatteisiin ei ole tarkoitus tulla suurempia muutoksia. Kolmannen hakukierroksen kohteena ovat sellaiset yritykset, joiden liikevaihto on alentunut koronapandemian vuoksi yli 30 prosentin verran tukikauden aikana. Päivitetty kustannustuki on tarkoitettu myös yksinyrittäjille, koska kuntien yksinyrittäjille myöntämästä tuesta ei ole tarkoituksena tulla enää uutta hakukierrosta. Vaatimuksena tuen hakemiseen yksinyrittäjille on, että heillä on y-tunnus ja hyväksyttäviä kustannuksia täytyy olla vähintään 2 000 euron verran. Aiemmillä hakukierroksilla tuen saannin yläraja on ollut 500 000 euroa, mutta kolmannella hakukierroksella tämä raja nousi 1 miljoonaan euroon. Alarajaa liikevaihdon määrälle ei enää ole asetettuna. Mikäli tukiehdot täyttyvät, myös yksinyrittäjille tukea maksetaan vähintään 2 000 euroa, vaikka tuen määrä jäisikin laskennallisesti 2 000 euron alapuolelle. Aiemmin kaikkien saatujen tukien yhteenlaskettu summa on saanut olla enintään 800 000 euroa, mutta uuden hakukierroksen myötä katto nousi 1,8 miljoonaan euroon. (Valtiokonttori 2021d.)

## **5.5 Kunnat**

Suomen kunnat saivat mahdollisuuden myöntää poikkeustilanteessa tukea yksinyrittäjille lieventämään koronaviruksen johdosta tulleita vaikeuksia. Rahoitusmalli kehitettiin yhteistyössä Kuntaliiton ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020.)

Tuki oli tarkoitettu yksinyrittäjille, joilla ei ole palkattua henkilöstöä. Yrityksessä ei myöskään voinut olla useampia yrittäjiä, vaikka he eivät olisikaan palkattua henkilöstöä. Ehtona harkinnanvaraisen tuen saamiselle oli yrityksen merkittävä taloudellisen tilanteen heikentyminen koronaviruksen johdosta. Yritys ei ollut saanut olla taloudellisissa vaikeuksissa ennen poikkeustilannetta tukea saadakseen. Myös yrityksen verovelat ovat olleet este tuen saamiselle. Tuki oli määräaikainen, ja sen hakuaika päättyi syyskuussa 2020. (Kuntaliitto 2020a.)

Tämän yksityisyrittäjille kohdennetun tuen tarkoituksena oli turvata yrityksen toiminnan jatkuvuus poikkeustilanteen jälkeen. Tukea haettiin yrityksen sijaintikunnasta ja sitä voitiin käyttää yrityksen toiminnasta aiheutuviin menoihin. (Kuntaliitto 2020a.)

## 5.6 Finnvera

Poikkeustilanteen vuoksi Finnverasta yritys voi hakea lainatakauksien lisäksi myös käyttöpääomalainaa. Lainaa voi saada vähintään 50 000 euroa ja enintään 300 000 euroa. Sitä ei voida käyttää jo olemassa olevien lainojen maksamiseen. Tätä lainaa voi hakea Finnverasta, jos lainarahoitusta ei pystytä järjestämään muutoin. (Finnvera 2021s.)

Käyttöpääomalainan saamiseen liittyviä ehtoja ovat liiketoiminnan kannattavuus ennen poikkeustilannetta sekä ainakin yksi virallinen tilinpäätös, jossa yrityksen oman pääoman täytyy olla positiivinen. Yrityksellä täytyy olla myös hyvä kyky hoitaa velkojaan eivätkä maksuhäiriömerkinnät ole sallittuja. Käyttöpääomalaina liittyy korona-valtiontukiohjelmaan. Tämä ohjelma asettaa lisävaatimuksia lainan saamiselle. Vaatimuksena on, että lainaa hakeva yritys ei ole saanut olla ongelmatilanteessa vuoden 2019 lopussa. Lainaa voi myös saada enintään 25 % yrityksen vuoden 2019 liikevaihdon määrästä tai lainan määrä on korkeintaan kaksinkertainen summa vuonna 2019 olleista palkkakustannuksista. Enimmäislainajaksi on määritelty kuusi vuotta. Mikäli lainan tarve olisi enemmän kuin 300 000 euroa, Finnvera arvioi tilanteen erikseen. Finnveran käyttöpääomalainan myöntämiseen liittyvä korona-valtiontukiohjelma on käytettävissä 30.6.2021 saakka. (Finnvera 2021s.)

## 6 Lainsäädäntö

Business Finlandin toiminnan ohjaukseen on säädetty erityislainsäädäntöä, kuten myös kansallisia ja EU-tasoisia valtioneuvoston päätöksiä. Business Finlandin toimintaa ohjaavia lakeja ovat muun muassa laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä (1146/2017), lukuisat erilaiset asetukset, jotka liittyvät tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoittamiseen, valtioneuvoston päätös sekä de minimis -asetus. Toimintaa ohjaavien lakien ja asetusten lisäksi Business Finlandin toiminnalle on asetettu myös rahoituspalvelukohtaisia sääntöjä. Sen lisäksi, että Business Finlandin toiminta on tarkoin säädeltyä, kohdistuu Business Finlandilta saadun rahoituksen kautta ehtoja myös tukea saadulle yritykselle. Mikäli yritys on käyttänyt Business Finlandilta tai muulta julkiselta organisaatiolta saatua tukea yli 50 prosentin verran hankinnan kustannuksista, on yrityksen noudatettava hankintalakia, jos hankinnan kokonaisarvo on vähintään 60 000 euroa. (Business Finland 2021t.)

ELY-keskusten toimintaa ohjaavat laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä Valtioneuvoston päätös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018). Laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (897/2009) on määriteltynä yleisiä sääntöjä ELY-keskusten toimintaan ja niiden johtamiseen liittyen. Laissa on myös määriteltynä ELY-keskusten alaisuudessa toimivien Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintaan ja tehtäviin liittyviä asioita. Näiden lisäksi laissa kerrotaan yhteistyöstä muiden toimijoiden kanssa sekä valtion edustamisesta ja suoritteiden maksullisuudesta. (Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 897/2009, 1–26 §.) Asetuksessa on määriteltynä ELY-keskusten nimet, toimialueet ja toimipaikat sekä vastuualueet ja niille määritellyt tehtävät. Asetuksessa on kerrottuna myös ELY-keskuksen strategiaan, johtoryhmään ja valmisteluryhmiin liittyviä asioita ja ELY-keskuksen virkoihin liittyviä kelpoisuusvaatimuksia. Lisäksi asetuksessa käydään läpi myös kehittämis- ja hallintokeskuksen toimintaan ja tehtäviin sekä asiakaspalvelukeskukseen, ruotsinkielisiin palveluryhmiin ja kielitaitovaatimukseen liittyviä asioita. (Valtioneuvoston päätös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 1378/2018, 1–32 §.)



Finnveran sekä yhtiön tytäryhtiöiden toimintaa ohjaavat valtion asettamien elinkeino- ja omistajapoliittisten tavoitteiden lisäksi erityislainsäädäntö ja osakeyhtiölaki. Myös Finanssivalvonta antaa tietyiltä osin suosituksia Finnveran toiminnalle. EU:n luottolaitosdirektiiviin perustuva pankkisääntely ei kuitenkaan koske Finnveran toimintaa. Finnveran toimintaa ohjaavia lakeja on useita. Ne käsittelevät muun muassa erityisrahoitusyhtiön, valtiontakuurahaston sekä erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoimintaa. Finnveran toimintaa ohjaavia lakeja ovat myös lait, jotka koskevat valtion vientitakuista ja alustakauksia sekä valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi sekä ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin liittyen myönnettäviä valtiontakauksia. Finnveran toimintaa sääntelevät myös Euroopan komission asetukset ja säädökset. (Finnvera 2021c.)

De minimis -asetuksesta vastaa Euroopan komissio, joka on julkaissut säädöksiä tähän vähämerkityksiseen tukeen liittyen. Asetuksessa on määritelty siihen liittyvä soveltamisala sekä asetukseen liittyvien käsitteiden tarkat määritelmät. De minimis -asetuksessa on esimerkiksi määritelty, mitä tarkoittaa vähämerkityksinen tuki ja kuinka bruttoavustusekvivalentti lasketaan tukea varten. (Commission Regulation (EU) No 1407/2013, art. 1–4.) Bruttoavustusekvivalentti tarkoittaa ”tukimäärää, joka lasketaan diskonttaamalla tukierät myöntämishetken arvoon” (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 34). De minimis -asetuksessa määritellään ehtoja myös tuen kasautumiseen ja tuen käytön seurantaan sekä siirtymäsäännöksiä tukiin, jotka ovat ennen de minimis -asetuksen voimaantuloa myönnettyjä (Commission Regulation (EU) No 1407/2013, art. 5–7).

Yritysten rahoitukseen sovelletaan myös Valtioneuvoston asetusta valtioavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (716/2014). Asetuksessa on määriteltyinä tärkeitä käsitteitä ja edellytyksiä avustuksen myöntämiseen sekä tietoa siitä, mihin avustusta voidaan suunnata. Yrityksen kehittämisavustuksesta asetuksessa on mainittu Euroopan unionin asettamista säännöksistä, avustuksen enimmäismäärästä sekä sekoista, jotka liittyvät tukien yhteismäärän hyväksytyyn suuruuteen. Asetuksessa on kerrottu myös julkisen rahoituksen määrästä investoinneissa ja kuluista, jotka ovat hyväksyttäviä kehittämistoimenpiteissä. Lisäksi asetuksessa on lueteltu erinäisiä säännöksiä koskevia säädöksiä. Erinäisiin sään-

nöksiin kuuluvat hankkeen aloittamiseen liittyvät säännökset, avustuksen maksaminen ja aiemmin myönnettyihin avustuksiin liittyvät huomiot. (Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi 716/2014, 1–19 §.)

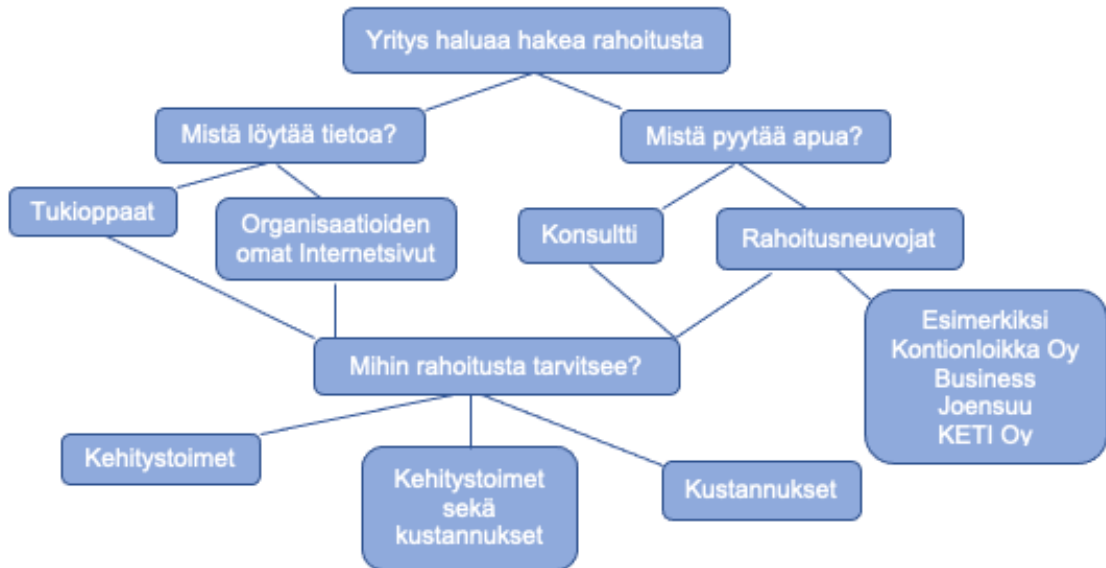
Avustuksien väärinkäytöstä ja petoksista sekä niistä aiheutuvista seuraamuksista on määritelty rikoslaissa (39/1889). Avustuksen väärinkäytöstä on kyse silloin, kun avustusta käytetään väärään käyttötarkoitukseen. Jos väärinkäyttöön kohdistuvan avustuksen määrä on todella suuri tai väärinkäyttö katsotaan törkeäksi, kyse on silloin törkeästä avustuksen väärinkäytöstä. Avustuspetoksesta tuomitaan, mikäli avustusta hakeva yritys antaa väärää tietoa asioista, jotka voivat vaikuttaa avustuksen saantiin, sen määrään tai avustukseen liittyviin ehtoihin tai jättää ilmoittamatta jotakin sellaista, mikä voisi vaikuttaa edellä mainittuihin asioihin, ja hakija saa tällä taloudellista hyötyä itselleen tai toiselle. Jos avustuspetoksesta on tavoiteltu merkittävää hyötyä tai petos on ollut törkeä, tuomitaan avustusta hakenut yritys tällöin törkeästä avustuspetoksesta. Avustuksen väärinkäytöstä tai avustuspetoksesta tuomio on sakko tai enintään kahden vuoden vankeus, ja törkeästä avustuksen väärinkäytöstä tai törkeästä avustuspetoksesta tuomio on vähintään neljän kuukauden ja enintään neljän vuoden vankeus. Vähäisen avustuspetoksen tai väärinkäytön rikosnimike on avustusrikkomus. Tuomio tällaisesta rikoksesta on sakko. Mikäli katsotaan, että avustuksen takaisinperintä on riittävä toimi vähäisen avustuspetoksen tai väärinkäytön tilanteessa, voidaan avustusrikkomuksesta jättää tekemättä ilmoitus, ajamatta syyte tai tuomitsematta rangaistukseen. (Rikoslaki 39/1889, 29. luku 5–8 §.)

## **7 Ratkaisuehdotukset**

### **7.1 Avustuksen hakeminen**

Kun yritykselle on herännyt tarve rahalliselle avustukselle niin normaalissa maailmantilanteessa, kuin koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessakin,

tulee yrityksen löytää itselleen sopiva tukimuoto ja -vaihtoehto. Jotta yritys voi sen löytää, tulee yrityksen päättää mihin se rahoitusta tarvitsee ja tietää millaista rahoitusta se voi saada.



Kaavio 2. Prosessikaavion alkuosa rahoituksen tarpeen kartoittamisesta ja tiedon etsimisestä.

Yritys voi esimerkiksi kaavion 2 mukaisesti tehdä ensin päätöksen, lähteekö yritys itse selvittämään oikeaa ja sopivaa tukivaihtoehtoa esimerkiksi internetin avulla. Vai etsiikö yritys esimerkiksi konsultin tai yritysneuvojan auttamaan prosessissa.

## 7.2 Tiedonhankinta

Yritys voi itse löytää ja saada ajankohtaista tietoa tukiin ja avustuksiin liittyen esimerkiksi internetistä tukia tarjoavien organisaatioiden nettisivuilta tai aiheeseen liittyvistä uutisista, artikkeleista tai oppaista. Muita yrityksen tiedonhankinnan kanavia voivat olla asiakkaat, kilpailijat, pankit ja viranomaiset (Yrittäjät 2002, 3). Poikkeusajan rahoitukseen ja tukiin liittyen parhaiten yritys voi löytää tietoa tukia tarjoavien organisaatioiden omilta nettisivuilta. Organisaatioiden omia nettisivuja myös päivitetään jatkuvasti ja yritys voi olla varma, että sivusto

on luotettava, tieto oikeaa sekä ajan tasalla. Tukia tarjoavat organisaatiot voivat viranomaisina antaa yrityksille vain teknistä neuvontaa, mutta eivät voi neuvoa sisällöllisesti. (Mikkonen 2021).

Vuoden 2020 poikkeustilanteeseen liittyvä opas on esimerkiksi Kasvurahoituksen (2021a) sivuilla oleva koronaopas. Tässä oppaassa kerrotaan yleisesti siitä, mitä yrityksen kannattaa tehdä tai mitä yrityksen tulisi ottaa huomioon koronaan ja poikkeustilanteeseen liittyen. Oppaaseen onkin koottu tietoja pk-yrityksille siitä, kuinka yritys voi reagoida poikkeustilanteen aiheuttamiin häiriöihin liiketoiminnassaan. Rahoituksen ja tukien osalta oppaassa on annettu yleisiä ohjeita poikkeusajan tukien ja avustusten hakemusten täyttämiseen. Tarkempien tietojen osalta opas ohjaa tutustumaan tukia tarjoavien organisaatioiden omiin nettisivuihin. (Kasvurahoitus 2021a.)

Internetistä löytyy opas myös niin sanottuihin tavallisiin yritystukiin liittyen. Tällainen opas on esimerkiksi yrityksen nimeltä Grants (2021) nettisivuilla. Sivuilta voi ladata maksuttomasti rahoitusoppaan pk-yrityksille. Oppaassa käsitellään muun muassa ELY-keskuksen, Business Finlandin sekä Finnveran rahoitustarjoamia pk-yritysten tarpeisiin. (Grants 2021.) Oppaat eivät kuitenkaan voi yksilöllisesti ottaa kantaa tai auttaa yritystä. Tästä huolimatta oppaasta on helppo aloittaa tiedon etsintä, sillä oppaasta voi löytää tiivistetysti tietoja aiheesta sekä kootusti linkkejä sivuille, joista tiedonhankintaa voi jatkaa.

Kattavasti ja ajankohtaisesti tietoa koronasta ja siihen liittyvistä aiheista yrityksille on ollut Suomen Yrittäjien Kaikki koronasta yrittäjälle -nettisivuilla. Nettisivuilta löytyy esimerkiksi uutisia, ohjeita työnantajalle, tietoa rahoituksista ja tuista, verotuksesta, sopimuksista sekä koronaopas työnantajalle. Nettisivuilta on mahdollista saada myös maksutonta neuvontapalvelua sekä vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin. (Yrittäjät 2021b.) Työnantajan koronaoppaassa on ollut neuvoja ja vastauksia kysymyksiin koronaan liittyen ja työnantajan rooliin poikkeustilanteessa. Tämä opas ei ole kuitenkaan enää käytettävissä. (Yrittäjät 2021c.)

Luvussa 8.4 kerrotussa esimerkkitapauksessa kahvialan yrityksen toimitusjohtaja oli itse etsinyt tietoa ja tehnyt tukihakemuksen. Häneltä löytyi aikaisempaa kokemusta Business Finlandin palveluista, joten haettava tuki oli löytynyt helposti ja hakemuksen teko oli ollut yksinkertaista. Toimitusjohtaja huomautti, että oikean tuen löytyminen ja sen hakeminen voisi olla haastavampaa pienemmälle yritykselle, jolla ei ole kokemusta tukien selvittämisestä ja hakemisesta. Haastateltavalle kahvialan yritykselle haettava tuki löytyi helposti yrityksen työntekijämäärän ja tukitarpeen huomioiden. (Toimitusjohtaja A 2021.)

### 7.3 Ulkopuolinen apu

Suomessa on tarjolla tällä hetkellä paljon osaamisperusteisia palveluita yrityksiltä yrityksille. Näitä palveluja tarjoavat esimerkiksi yritysneuvojat, konsultit, rekrytointipalvelut, markkinatutkimuslaitokset, juristit sekä tietojenkäsittelyn osaajat. (Yrittäjät 2002, 3.) Avun löytäminen on tärkeää, jos yrityksessä ei ole entuudestaan osaamista tiettyyn osa-alueeseen, kuten rahallisiin tukiin ja avustuksiin liittyen. Yritys voi saada apua niin sopivien tukien löytämiseen, kuin itse hakemusten tekemiseen. Tällaista apua yritys voi saada esimerkiksi yksityiseltä konsultilta tai julkisen organisaation yritysneuvojalta.

Osaavia yrityskonsultteja löytyy melkein jokaiselle aihealueelle erikseen ja yhdessä, kuten esimerkiksi taloushallinnon tai henkilöstöhallinnon konsultoinnit. Yritys voi käyttää konsultin apua myös eri vaiheissa elinkaartaan. Näitä vaiheita voivat esimerkiksi olla perustamisvaihe, strategian määrittely, yrityskauppa, resurssien niukkuus, yrityksen taloudelliset vaikeudet sekä tiedontarve olosuhteiden tai tavoitteiden muuttuessa. Yrityksen tulee ennen ulkopuolisen konsultin hankkimista ottaa huomioon muun muassa konsultointiin sitoutuvat varat ja tuotto-odotukset, oikean konsultin valinta, ulkopuolisen tuoma hyöty sekä yrityksen tarve ja valmius konsultin käyttöön. Konsultin valinnassa yrityksen tulee ottaa huomioon esimerkiksi konsultin luotettavuus ammatissaan, ammatillinen pätevyys, konsulttitoimeksiannon muotoilu sekä konsultin referenssit. (Yrittäjät 2002, 7–9 & 12–13.)

Luvussa 8.3 kerrotun esimerkitapauksen etäpalveluita tarjoavassa yrityksessä on mukana julkisrahoitukseen erikoistunut konsultti, jonka avulla he saivat tietoa erilaisista tuista myös poikkeustilanteessa. Konsultin avulla yritys selvitti ja selvittää erilaiset rahoitusmahdollisuudet. Konsultti lisäksi seuraa hyvin tiivisti valtion toimenpiteitä yritysrahoituskentässä. Konsultti myös auttoi yritystä koronajan ELY-keskuksen avustuksen hakemuksen (liite 4) teossa. (Toimitusjohtaja B 2021.)

Yritys voi saada myös veloituksetta neuvontaa esimerkiksi yrityksen kotikunnan tai muun julkisen organisaation kautta. Tällaisia toimijoita ovat esimerkiksi Kontionloikka Oy eli Kontiolahden kunnan kehittämissyhtiö, Business Joensuu Oy sekä KETI eli Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy. Tekemässämme haastattelussa (liite 2) ilmeni, että vuonna 2020 ja vuoden 2021 alussa Kontionloikalla on ollut asiakkaita historiallisen paljon. Poikkeustilanne työllisti heitä ja heidän yritysneuvojiaan todella paljon. Kontionloikka oli mukana monen asiakkaansa yrityshankkeen ja poikkeustilanteen avustushankkeen valmistelussa. Kontionloikan tehtäviin kuului myös vuonna 2020 Kontiolahden kunnan osalta yksinyrittäjien tuenmyöntöprosessi. Kontiolahdella yksinyrittäjien tukea haki 140 yrittäjää. (Peiponen 2021.)

#### **7.4 Rahoituksen tarve**

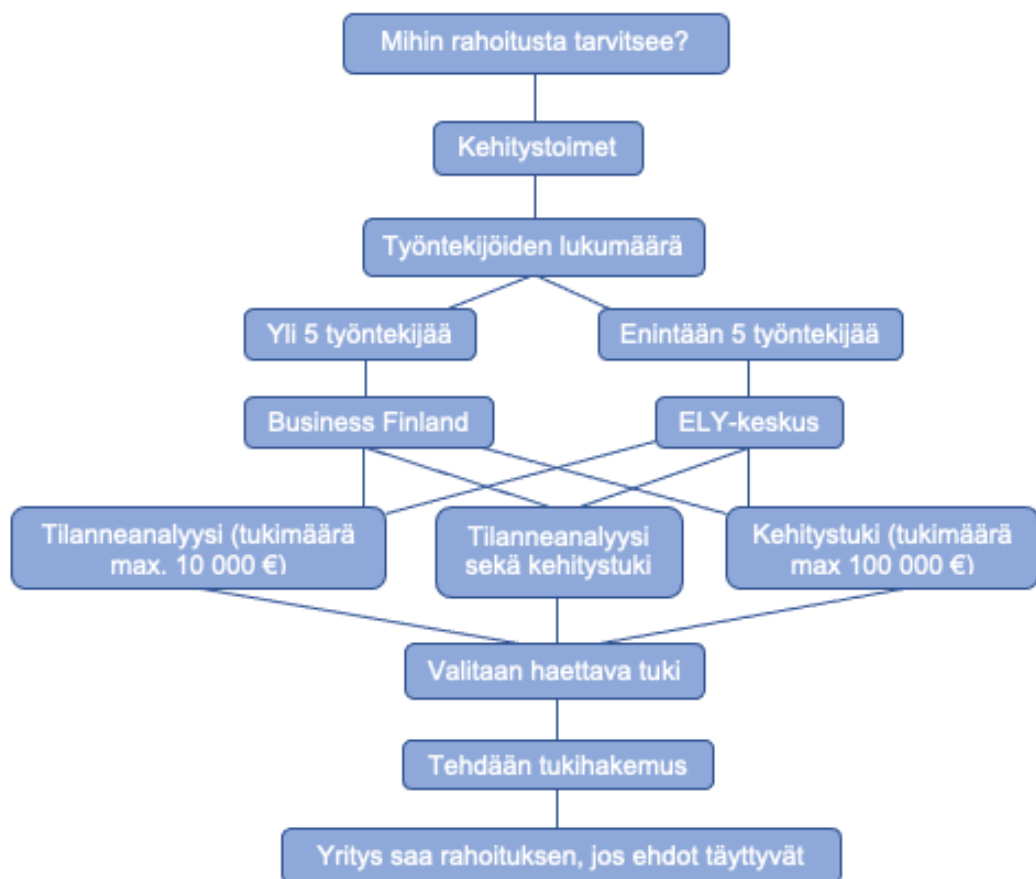
Tiedon hakemisen ja/tai avun pyytämisen jälkeen sekä tiedonhaun rinnalla yrityksessä täytyy miettiä ja selvittää minkälaiselle rahoituksella heillä on tarvetta. Pääasiassa poikkeusaikana tukia on yrityksille myönnetty joko toiminnan kehittämiseen tai pakollisten kustannusten kattamiseen. Yritys voi hakea tukea myös sekä kehittämistoimenpiteisiin, että kustannusten maksamiseen.

Rahallisia tukia myöntävien organisaatioiden internetsivuilla on ajankohtaiset ohjeet rahoituksen hakijalle. Näiltä sivuilta voidaan selvittää hakemukseen tarvittavat tiedot, joiden pohjalta yritys voi myös miettiä omaa taloudellista tilannettaan sekä liiketoiminnan mahdollisuuksia. Tämän selvityksen avulla tarve tiettyyn rahoitukseen voi selkeytyä.

## 7.5 Kehitystoimet

Yksi poikkeusajan tukivaihtoehtoista on ollut rahallisen tuen saaminen yrityksen kehittämiseen. Kehitystoimintaan suunnattua rahoitusta on voinut käyttää yrityksen toiminnan kehityskohteisiin, mutta ei operatiivisen toiminnan rahoitukseen (Business Finland 2021r).

Työntekijöiden lukumäärä vaikuttaa organisaatioon, jolta rahallista tukea yrityksen kehitystoimiin haetaan. Kuten kaaviossa 3 esitetään, yli viisi työntekijää työllistävät yritykset hakevat kehitystoimiin tukea Business Finlandilta ja enintään viisi työntekijää työllistävät yritykset hakevat kehitystoimiin tukea yrityksen kotipaikan alueella toimivalta ELY-keskukselta.



Kaavio 3. Prosessikaavio tuen hakemisesta kehitystoimiin

Business Finlandilta sekä ELY-keskukselta voidaan hakea tukea tilanneanalyysin tekemiseen tai yrityksen toiminnan kehitykseen. Kummaltakin edellä mainituista organisaatioista voi hakea myöskin tarvittaessa tukea sekä tilanneanalyysin

tekemiseen, että kehitykseen. Haettavan tuen valitseminen jälkeen yrityksen täytyy hankkia hakemukseen vaadittavat raportit yrityksestä. Kyseisellä hetkellä vaaditut raportit ja/tai yrityksen tunnuslukutiedot löytyvät tukea tarjoavien yritysten omilta internetsivuilta, jossa tukihakemuksen voi täyttää ja lähettää. Tukihakemuksen lähettämisen jälkeen Business Finland tai ELY-keskus ottaa hakemuksen käsittelyyn. Käsittelyn valmistuttua yritykselle tiedotetaan rahoituksen saamisen mahdollisuudesta.

Tilanneanalyysin tekemiseen enimmäisrahoitusmääräksi on määritelty 10 000 euroa ja kehitystoimenpiteisiin 100 000 euroa. Myönnetyn avustuksen määrästä ennakkoon on mahdollista saada enintään 70 % kokonaisavustuksesta ja loput avustuksesta maksetaan yritykselle loppuraportin palauttamisen jälkeen. Halusta avustuksen osittaiseen ennakkoon maksuun on täytynyt olla maininta tukihakemuksesta. (Business Finland 2021r, ELY-keskus 2021f.)

## **7.6 Kustannukset**

Poikkeusaikana yritys on voinut hakea tukea pakollisten kustannusten kattamiseen. Pakollisiksi kuluiksi katsotaan sellaiset kulut, jotka eivät muutu toiminnan volyymin muuttuessa. Tällaisia kustannuksia ovat muun muassa vuokramaksut, jätehuollon maksut, hallintokustannukset, välttämättömät vakuutukset, vartiointimaksut sekä kiinteistöverot. (Valtiokonttori 2021c.) Kaaviossa 4 on esitetty selvitysprosessi, jonka perusteella saadaan selville organisaatio, jolta yritys voi hakea tukea.





Kaavio 4. Prosessikaavio tuen hakemisesta kustannusten kattamiseksi.

Kun yrityksessä on huomattu rahallisen tuen tarve pakollisten kustannusten kattamiseksi, täytyy ensin selvittää, onko yritys ollut taloudellisesti vaikeuksissa ennen vuotta 2020. Mikäli yrityksellä on ollut vaikeuksia ennen vuotta 2020, tukea kustannuksiin ei ole mahdollista saada. Valtiokonttorin (2021c) mukaan poikkeuksena tähän ovat pienet yritykset sekä mikroyritykset, joiden vaikeudet ovat alkaneet ennen 1.1.2020. Kyseisille yrityksille Valtiokonttorin kustannustuen hakeminen on mahdollista, jos yritys ei ole konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyssä silloin, kun tukea myönnettäisiin. (Valtiokonttori 2021c.)

Kustannuksiin rahallisen tuen saamiseksi yrityksen sekä sen toimialan liikevaihto on täytynyt laskea merkittävästi. Valtiokonttori (2021c) on pitänyt merkittävänä laskuna 30 % rajaa. Jos liikevaihto ei ole laskenut merkittävästi, rahallisen tuen saaminen kustannusten maksamiseen on estynyt. Tällaisessa

tilanteessa yrityksessä täytyisi miettiä, olisiko rahallisen tuen saamiselle yrityksen kehitystoimiin mahdollisuutta ja tulojen kerryttäminen kehitystoimien tulokseenä pätevä vaihtoehto.

Mikäli yrityksen sekä toimialan liikevaihto on merkittävästi laskenut, on kustannuksiin rahallisen tuen myöntäjille ollut kaksi vaihtoehtoa. Muille kuin yksinyrittäjille kustannustukea on myöntänyt Valtiokonttori. Yksinyrittäjille on vuonna 2020 myönnetty kustannustukea yrityksen kotipaikkakunnan toimesta. Valtiokonttorin kustannustuen kolmannella hakukierroksella myös yksinyrittäjät voivat hakea kustannuksiin tukea Valtiokonttorilta. Kun oikea organisaatio, jolle tukihakemus osoitetaan, on löytynyt, yrityksen on täytettävä tukihakemus vaadituilla lisätiedoilla tukea myöntävän organisaation internetsivuilla. Tukihakemuksen käsittelyn päätyttyä yritys saa rahallista tukea kustannusten kattamiseen, mikäli ehdot täyttyvät.

## **7.7 Tukien väärinkäyttö**

Tukea voidaan käyttää myös väärin. Jos rahoitusta käytetään väärin, voi Business Finland keskeyttää rahoituksen, jättää hyväksymättä yrityksen esittämiä kustannuksia tai periä jo maksettu rahoitus takaisin. Näihin toimiin ryhdytään, jos hankkeen toteutuneet kustannukset eivät täytä rahoitusehtoja. (Business Finland 2021u.)

Business Finlandin rahoituspäällikön haastattelussa (liite 1) nousi esiin, että hän ajatteli alkuun, että tukien väärinkäytön yrityksiä tai suoraa väärinkäyttöä olisi ollut enemmän. Suureessa massassa niitä voi aina tapahtua. Tukien väärinkäyttöä voi olla esimerkiksi, että tukea yritetään käyttää johonkin mihin se ei ole tarkoitettu. Aluksi yritysten keskuudessa oli väärinymmärryksiä siitä, mihin rahallista tukea voitaisiin käyttää. Tukea ei voi käyttää juoksevan toiminnan kustantamiseen, koska Business Finland -laki määrittää, että he voivat myöntää tukea vain kehitystoimintaan. (Ihanus 2021.)

Väärinkäytöstä tulee aina seuraamus. Tuet peritään takaisin, jos niitä on haettu väärin perustein, harhautettu tai ilmoitettu väärää tietoa. Jos tuen takaisinmaksaminen alkaa viipymään, siihen tulee lisäksi korkoa. Yritykset ovat maksaneet tukia takaisin melko hyvin, jos ovat huomanneet, että ovat saaneet tukea väärin perustein. Jonkin verran yritykset ovat ottaneet itse yhteyttä Business Finlandiin ja ilmoittaneet saaneensa väärin tukea ja maksaneet sen takaisin. Osa väärin perustein myönnettyistä tuista on maksettu takaisin Business Finlandin pyynnöstä. Osa on taas huomattu ilmiantojen perusteella, jolloin Business Finland on selvittänyt tilanteen. (Ihanus 2021.)

## **8 Mahdolliset tukiskenaariot**

### **8.1 Yleistä**

Tässä luvussa esitämme kolme erilaista esimerkkitapausta vuoden 2020 poikkeustilanteesta, joista kaksi perustuu todellisiin tilanteisiin ja yksi on kuvitteellinen. Haastattelimme (liite 3) kahta eri alan pk-yritystä. Tarkoituksenamme on tuoda esille kolme erilaista tapaa, kuinka yritykset olisivat voineet hyödyntää julkisten organisaatioiden tarjoamia avustuksia koronan aiheuttamassa poikkeustilanteessa. Oletuksena on, että yritykset halusivat hakea avustuksia mahdollisimman kattavasti.

Pk-yritys olisi voinut hakea poikkeustilanteessa avustusta vähintään yhdeltä seuraavista organisaatioista: Business Finland, ELY-keskus, Valtiokonttori, kunta sekä Finnvera. Avustusten hakemisessa tuli kuitenkin ottaa huomioon, että toisten organisaatioiden myöntämät tuet voivat vaikuttaa toisen organisaation tuen myöntämiseen (Valtiokonttori 2021b). Täytyi myös huomioida, että kuntien myöntämä tuki oli tarkoitettu vain yksinyrittäjille (Kuntaliitto 2020a). Yrityksen tuli myös vuonna 2020, niin kuin aina tukia harkitessa ja hakiessa, ottaa huomioon de minimis -säännökset. Yrityksen omalla vastuulla on seurata sen saamien de

minimis -tukien määrää (Business Finland 2021q). Maksettujen tukien yhteis-  
summa sai olla enintään 800 000 euroa kustannustuki mukaan luettuna (Valtio-  
konttori 2021c).

## 8.2 Maaseutuyritys

Kuvitteellinen esimerkkiyritys on maaseudulla sijaitseva, vuonna 2015 perustettu  
pk-yritys. Yrityksessä on neljä työntekijää, mukaan lukien yrittäjä. Yrityksen liike-  
vaihto laski merkittävästi koronasta johtuen vuonna 2020. Sen liikevaihto oli  
vuonna 2019 noin 0,3 miljoonaa euroa. Yritys kuuluu ennakkoperintärekisteriin,  
sillä ei ole verovelkaa eikä se ole laiminlyönyt verotukseen liittyvää ilmoitusvel-  
vollisuutta. Yritys ei ole ollut vaikeuksissa ennen koronan aiheuttamaa poikkeus-  
tilannetta.

Liikevaihdon laskiessa tukivaihtoehto on Valtiokonttorin myöntämä kustannus-  
tuki. Mikäli yrityksellä on liikevaihdon laskemisesta huolimatta hyvät edellytykset  
jatkaa kannattavaa liiketoimintaa, olisi se voinut hakea tukea myös ELY:ltä tai  
Business Finlandilta (Pelkonen 2021). Yritys olisi voinut myös hakea Finnveran  
käyttöpääomailainan takausta poikkeustilanteen rahoitustarpeisiin (Finnvera  
2021s).

Kustannustuki on tarkoitettu antamaan tukea yrityksen maksuvalmiuteen. Mak-  
suvalmiuden tukemisen avulla on tarkoitus pienentää koronasta johtuen konkurs-  
siin joutuvien yritysten määrää. Kustannustuen saamiseksi yrityksellä täytyy olla  
vaikeasti sopeutettavia kustannuksia liikevaihdon laskun lisäksi. Kustannustukea  
on pystynyt hakemaan kahdella eri hakukierroksella ja kolmas hakukierros on  
tällä hetkellä meneillään (kuvio 1). Kustannustuen myöntämiseksi on yrityksen  
oman liikevaihdon täytynyt laskea vähintään 30 % ja yrityksen toimialan liikevaih-  
don laskea vähintään 10 % vertailukauden liikevaihtoon verrattuna. Vertailukau-  
tena käytettiin vuoden 2019 vastaavaa ajanjaksoa, esimerkiksi toisen kierroksen  
osalta tämä tarkoitti 1.6.–31.10.2019. Kustannustuki ei ole de minimis -tuki. (Val-  
tiokonttori 2021b-c, e.)



Kuvio 1. Kustannustuen hakukierrokset (Valtiokonttori 2021c, f).

Kustannustukea hakiessa yrityksen tulee täyttää ja lähettää hakemus Valtiokonttorin sähköisen asiointikanavan kautta. Hakemuksen voi tehdä vain yrityksen nimenkirjoitusoikeudellinen henkilö, joka on merkitty kaupparekisteriin tai yhdistysrekisteriin tai muu Suomi.fi-valtuutuksen saanut henkilö. Tuen hakemiseksi edellytetään myös, että hakijalla on Y-tunnus. Tili jolle tuki maksetaan, on sama mikä on ilmoitettu Verohallinnolle. Verohallinnolle annettujen arvonlisäveromyyntitietojen perusteella todetaan liikevaihdon laskeminen. (Valtiokonttori 2021c.)

Kustannustukea myönnetään tukikauteen kohdistuvien joustamattomien liiketoiminnan kulujen ja menetyksien avuksi sekä palkkakuluihin. Joustamattomalla kullulla tarkoitetaan sellaista kuluja, joka ei muutu, vaikka toiminnan volyyymi muuttuisi tai vaikka yrityksellä ei olisi liikevaihtoa ollenkaan. Tällaisia kuluja voivat esimerkiksi olla vuokratulot, laite- ja esinevuokrat, lisenssimaksut ja välttämättömät vuokratyövoimakulut. Nämä kulut voivat olla erilaisia eri yrityksillä. Menetyksiä

voivat taas olla esimerkiksi lopullisiksi muodostuneet ennakkomaksut yrityksen tekemistä hankinnoista. Tukikausi oli ensimmäisellä kierroksella 1.4.-31.5.2020, toisella kierroksella 1.6.-31.10.2020 ja kolmannella kierroksella 1.11.2020-28.2.2021. Kustannustukea voidaan myöntää vain yhden kerran tukikautta kohden. Yrityksen tulee pystyä todistamaan ja erottelemaan vain tukikaudelle kohdistuvat osuudet kuluista. (Valtiokonttori 2021b-c, e-f.) Tukea voidaan myöntää vähintään 2 000 euroa ja enintään 1000 000 euroa. Kahdella ensimmäisellä tukikierroksella enimmäisraja oli 500 000 euroa, mutta sitä nostettiin, jotta tuella voidaan paremmin vastata suurempienkin yritysten tarpeisiin. (Valtiokonttori 2021g.) Kustannustuki on takautuva, eli sitä maksetaan jo syntyneistä kustannuksista. Tuen määrästä vähennetään vakuutuskorvaukset, jotka liittyvät koronaepidemiaan, kun korvattavat vahingot kohdistuvat tukikaudelle. Myönnetty tuki maksetaan suoraan yrityksen tilille ja sen odotetaan olevan tilillä kolmen pankkipäivän kuluessa. (Valtiokonttori 2021b-c, e-f.)

Yritys päätyi hakemaan Valtiokonttorin kustannustukea ensimmäisellä ja toisella kierroksella ja sai niistä myönteisen tukipäätöksen. Myönnettävän kustannustuen määrään vaikuttaa jo myönnetyt tuet, joten toisella kierroksella tuen myöntämiseen on vaikuttanut ensimmäisellä kierroksella saatu tuki. (Valtiokonttori 2021g.)

Maaseudun yrityksille oli ELY-keskukselta tarjolla myös oma väliaikainen tuki. Tämä tuki koski kuitenkin vain maatalojen yhteydessä harjoitettavaa yritystoimintaa, maataloustuotteiden jalostamisen ja myymisen muodossa. (ELY-keskus 2021h.) Esimerkkiyrityksemme ei harjoita tämänkaltaista liiketoimintaa.

Kustannustuen lisäksi yritys pystyi hakemaan myös muita julkisten organisaatioiden tarjoamia tukia vuoden 2020 poikkeustilanteessa. Kustannustukea pystyi myös hakemaan, vaikka olisikin saanut jo myönteisen tukipäätöksen toisesta tuesta. Saadut tuet kuitenkin yhteensovitetään, eli muut saadut tuet vähennetään kustannustuen määrästä. Business Finlandin ja ELY-keskusten myöntämät tuet otetaan huomioon 70 prosenttisesti. Muista myönnetyistä poikkeusajan tuista tulee ilmoittaa Valtiokonttorille tukihakemuksessa. (Valtiokonttori 2021e.)

### 8.3 Etäpalveluja tarjoava yritys

Etäpalveluita tarjoava pk-yritys on vuonna 2016 perustettu. Yrityksessä on viisi työntekijää. Yrityksen liikevaihto oli 0,5 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja vuonna 2020 liikevaihto oli 0,7 miljoonaa euroa. Vuosi 2020 ja korona loivat ”positiivista virettä” yritykselle. Etätyön ja etäkäytänteiden lisääntyttyä, olivat etäpalvelut myös tervetulleita. Tästä johtuen yrityksen myynti ja myyntikate parantuivat entisestään. (Toimitusjohtaja B 2021.)

Koska yritykselle ei aiheutunut liikevaihdon laskua poikkeusaikana, se ei ollut oikeutettu hakemaan Valtiokonttorin kustannustukea (Valtiokonttori 2021b). Yrityksessä on vain viisi työntekijää, jolloin sen kuului hakea tilanneanalyysi- ja kehittämistukea ELY-keskukselta (ELY-keskus 2020e). Tämän vuoksi Business Finlandin vastaavia tukia ei voinut hakea (Pelkonen 2021). Yritys halusi hakea vain avustusta, jota ei tarvitse maksaa takaisin, jolloin Finnveran tarjoamat palvelut eivät olleet vaihtoehto.

ELY-keskuksen tilanneanalyysi- tai kehittämisavustusta tuli hakea 8.6.2020 mennessä. Nämä avustukset ovat de minimis -rahoitusta. Yrityksellä tulee olla edellytykset kannattavaan toimintaan saadakseen avustuksen. (ELY-keskus 2020e.)

Yritys olisi pystynyt hakemaan tukea sekä tilanneanalyysin tekemiseen, että kehittämistoimenpiteisiin. Molempien kohdalla avustuksen määrä voi olla enintään 80 prosenttia avustuksen perusteena olevista kustannuksista; tilanneanalyysin kohdalla laskennallisista kustannuksista ja kehittämisavustuksen kohdalla hyväksytyistä kustannuksista. Avustus ei kuitenkaan voi pääsääntöisesti olla yli 30 prosenttia yrityksen liiketoiminnan volyyymistä. Tilanneanalyysiin avustusta pystyi saamaan enintään 10 000 euroa ja kehittämistoimenpiteisiin enintään 100 000 euroa. (ELY-keskus 2020e.)

Avustuksia voi hakea yhteen toimenpiteeseen kerrallaan. Kehittämisavustusta on mahdollista hakea aikaisintaan kuukauden päästä tilanneanalyysin tekemiseen haetusta avustuksesta. Itse hakemus tehdään Aluehallinnon sähköisessä asiain-

tipalvelussa. Hakemuksen voi tehdä yrityksen edustaja, esimerkiksi henkilökohtaisilla pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella. Hakemukseen tarvitaan kahden edellisen tilinpäätöksen luvut sekä arviot kuluvasta tilikaudesta ja kahden tulevan tilikauden liikevaihdosta. (Kasvurahoitus 2021b.)

Yrittäjän haettua ELY-keskuksen korona-avustusta, maksetaan enintään 70 % avustuksesta myönteistä päätöstä vastaan viivyttelemättä yritykselle (ELY-keskus 2020e). Loppuosan maksua tulee kuitenkin hakea erikseen (kaavio 5) tuenmyöntämispäätöksessä ilmenevään määräaikaan mennessä maksatushakemuksella. Hakemuksen yhteydessä tulee myös raportoida, minkälaisia tuloksia myönnetyllä avustuksella on saatu aikaan. Tuloksilla tarkoitetaan sitä, miten avustus on vaikuttanut yrityksen toimintaan. Tilanneanalyysiavustuksen maksatushakemuksessa ei tarvitse tuoda esille syntyneitä kustannuksia, koska se perustuu laskennallisiin kustannuksiin. Kehittämistoimenpideavustuksen osalta taas loppuraportissa tulee tuoda esille hankkeessa toteutetut toimenpiteet ja verrata niitä päätöksessä hyväksytyyn suunnitelmaan. Loppuraportissa on myös esitettävä hankkeesta syntyneet tosiasialliset kustannukset. Maksatushakemukseen on aina liitettävä myös ote hankekohtaisesta kirjanpidosta. (ELY-keskus 2020g.)





Kaavio 5. Yrityksen kehittämisavustus (ELY-keskus 2021).

Yritys päätyi hakemaan ELY-keskuksen kehittämisavustusta. ELY-keskuksen myöntämä koronatuki koettiin hyödyllisenä ratkaisuna koronakriisin aikana siksi, että yritys pystyi investoimaan koronatukirahoituksen toiminnan kehittämiseen, jotta he voivat taata pärjäämisen markkinalla myös jatkossa. Investoinnit osoit- tautuivat oikea-aikaisiksi ja oikean suuruisiksi. Tuki oli myös siitä ”loistava” vaih- toehto, että se sisälsi 80 % tukea ja 20 % omarahoitusta. Tämä on ”erittäin hou- kutteleva yhdistelmä” kasvuvaiheessa olevalle yritykselle. (Toimitusjohtaja B 2021.)

Yritys teki todella tarkan kustannuslaskelman sekä selvityksen tuen käyttämi- sestä yrityksessä. He toimittivat sen myös ELY-keskukselle hakemuksen liit- teenä. Yritys uskoo, että tämä vaikutti positiivisesti rahoituksen myöntämiseen, koska yritys esitti tarpeensa hyvin yksiselitteisesti. Suunnitelmat toteutuivat

melko tarkasti kuten yritys suunnittelikin. Yksi pieni osa hakemuksessa esitetystä toiminnasta jäi tekemättä, koska he eivät lyhyen aikataulun aikana löytäneet sopivaa tekijää kyseiseen tarpeeseen. (Toimitusjohtaja B 2021.)

#### 8.4 Kahvialan yritys

Pienpanimokahveja sekä kahvin valmistukseen tarkoitettuja laitteita pääsääntöisesti toimittava pk-yritys on perustettu vuonna 2014. Yrityksessä työskenteli 25 työntekijää vuoden 2020 päätteeksi. Liikevaihtoa yritykselle kertyi hieman yli yksi miljoonaa euroa vuonna 2019 ja noin 1,1 miljoonaa euroa vuonna 2020. (Toimitusjohtaja A 2021.)

Yrityksen oli tarkoituksena hakea avustusta, jota ei tarvitse maksaa takaisin. Tämän vuoksi Finnvera jäi pois tukea myöntävistä vaihtoehdoista, koska Finnvera tarjoaa vain takaisin maksettavia lainoja (Finnvera 2021s). Koska yrityksessä oli yli viisi työntekijää, täytyi heidän hakea tukea joko Valtiokonttorilta tai Business Finlandilta. ELY-keskus jäi työntekijöiden lukumäärän vuoksi pois vaihtoehdoista (ELY-keskus 2020e). Liikevaihdon hieman kasvettua edellisvuoteen nähden, jäi Valtiokonttorin kustannustuki myös pois tukivaihtoehdoista (Valtiokonttori 2021b).

Business Finlandin kehittämisrahoitusta liiketoiminnan häiriötilanteisiin tuli hakea 8.6.2020 mennessä. Kyseistä rahoitusta edeltävästi oli voitu hakea esiselvitysrahoitusta enintään 10 000 euron verran, mutta kehittämisrahoitusta voitiin hakea myös suoraan, ilman että oli saanut ensin esiselvitysrahoitusta. Molempia rahoitusvaihtoehtoja ei voinut hakea yhtä aikaa. Kehittämisprojektin kestolle määritelty suositus oli yksi vuosi. Kehittämisrahoituksen enimmäismäärä oli 100 000 euroa, ja siitä maksettiin ennakoon 70 % lopullisesta avustuksesta. Avustusta pystyi saamaan enintään 80 % projektiin liittyvistä hyväksytyistä kustannuksista. (Business Finland 2021r.) Loput avustuksesta maksetaan projektista palautetun loppuraportin perusteella, kunhan raportti on hyväksytty Business Finlandin puolelta. Projektin loppuraportti täytyy olla palautettu enintään

neljän kuukauden kuluttua projektin loppumisesta. Loppuraportin pystyy täyttämään välittömästi projektin päätyttyä, vaikka suunniteltua projektiaikaa olisi jäljellä. (Business Finland 2021v.)

Kehittämisrahoituksen kohteet (taulukko 2) liittyivät nimenomaan toiminnan kehittämiseen, ei operatiiviseen toimintaan. Rahoituksen hyväksytyjä kustannuksia olivat myös rahapalkat, henkilösivukustannukset, selvitys- ja suunnittelutyöhön liittyvät ostetut palvelut sekä 20 % muita kustannuksia. Muiden kustannusten hyväksyty määrä lasketaan ostopalvelujen ja palkkakustannusten yhteissummasta. Rahoitusta ei ole saanut käyttää muun muassa markkinointikuluihin, investointeihin tai verkkokauppatoiminnan käytännön käynnistämiseen. Rahoitusta voitiin käyttää myös pelkästään projektin aikana syntyneisiin kustannuksiin, mutta ei sitä ennen syntyneisiin kustannuksiin. Tämäkin rahoitus oli de minimis -rahoitusta, joten yrityksen täytyi pitää huolta, että de minimis -rahoitukselle määritellyt ehdot eivät ylittyneet. (Business Finland 2021r.)

 <b>KYLLÄ</b> Rahoitusta voi käyttää kehittämiseen. Kehittäminen voi olla hyvin käytännönläheistä.	 <b>EI</b> Rahoitusta ei voi käyttää operatiiviseen toimintaan.
 Uudet palvelut ja tuotteet	 Menetetty kassavirta tai muut koronaviruksesta aiheutuvat tappiot
 Uudet kumppanuus- ja alihankintamallit	 Operatiivisen toiminnan palkkakulut
 Tuotantoketjun häiriöiden korjaaminen	 Investoinnit
 Verkkokaupan ja digitaalisen liiketoimintamallin suunnittelu ja kehittäminen	 Verkkokaupan tekninen pystyttäminen
 Markkinointisuunnitelman tekeminen	 Markkinointikulut
 Mikä tahansa muu yritykselle uusi toimenpide, jonka yritys kokee tarpeelliseksi tässä tilanteessa	 Hakemuksen valmisteluun ja kirjoittamiseen liittyvät kulut

Taulukko 2. Kehittämisrahoituksen hyväksytyt kohteet (Business Finland 2021r).

Kehittämisprojektiin liittyvät tositteet ja dokumentit on säilytettävä 10 vuotta eteenpäin siitä hetkestä, kun viimeinen erä rahoituksesta on maksettu. Business Finland ottaa tarkempaan tarkasteluun satunnaisesti joitakin projekteja vielä jälkikäteen. Projekti saatetaan tarkistaa myös epäillyn väärinkäytöksen tai tehdyn riskiarvioinnin vuoksi. Rahoitus voidaan periä takaisin joko osittain tai kokonaisuudessaan korkoineen, mikäli tarkastuksessa ilmenee väärinkäytöksiä tai epäselvyyksiä. (Business Finland 2021r.)

Kahvialan yritys päätyi hakemaan Business Finlandin kehittämisrahoitusta, koska he kokivat sen parhaimpana vaihtoehtona omaan tarpeeseensa. Saatua tukea käytettiin pääasiassa yrityssektorin palveluiden kehittämiseen. Suurin osa yritysasiakkaista ennen poikkeustilannetta olivat yrityksiä, jotka tilasivat tuotteita toimistolle henkilöstön käytettäväksi. Etätöihin siirryttäessä toimistojen tilaukset vähenivät huomattavasti, joten tähän tilalle täytyi kehittää uusi vaihtoehto. Haastatteluyritys kehitti palveluportfoliotaan vastaamaan markkinoilla olevaan kysyntää, ja he painottivat kehitystä yrityslahjoihin sekä etätoimistoihin toimitettaviin tuotteisiin ja palveluihin. (Toimitusjohtaja A 2021.)

Markkina-analyysin sekä testauksen perusteella haastateltavassa yrityksessä todettiin, että kehitteillä olevalle uudelle palvelulle sekä tuotteille tulee olemaan kysyntää. Varsinkin yrityslahjojen kysyntä on noussut huomattavasti aiemmasta ja uudet palvelukokonaisuudet ovat olleet tarpeellisia muuttuvassa maailmantilanteessa. (Toimitusjohtaja A 2021.)

## **9 Yhteenveto**

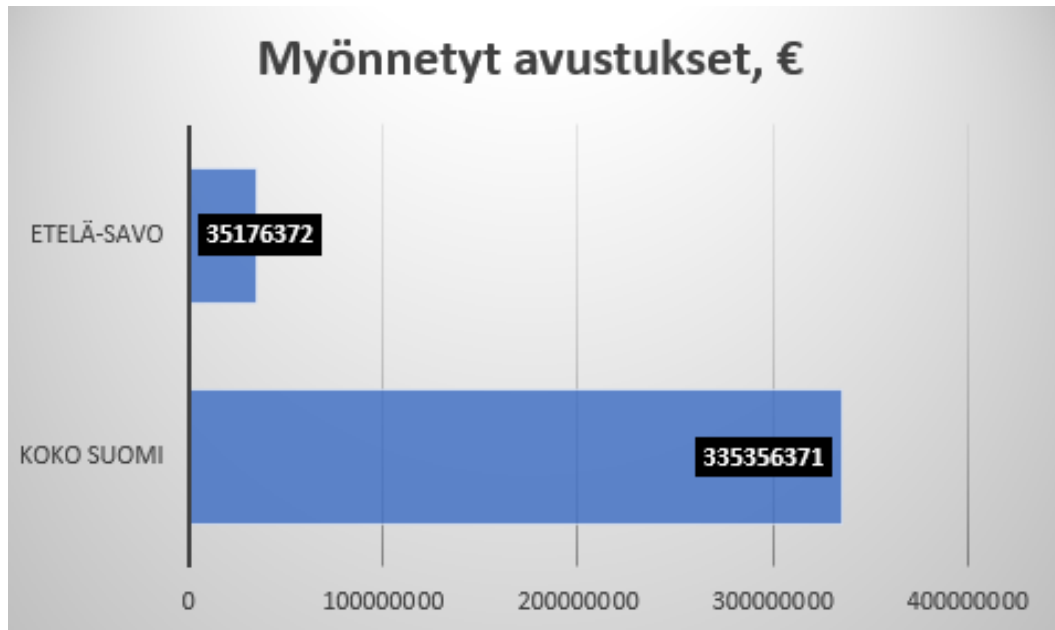
### **9.1 Poikkeustilanteen rahoitus vuonna 2020**

Vuonna 2020 yritystukia haettiin poikkeustilanteessa todella paljon. Hakemusten määrä ylitti odotukset. (Ihanus 2021.) Maaliskuun ja kesäkuun alun aikana, jolloin ELY-keskuksen ja Business Finlandin poikkeusajan tukia pystyi hakemaan, tuli pelkästään ELY-keskukselle noin 33115 hakemusta (kaavio 6), mikä teki yhteensä 1 020 252 946 euroa. Etelä-Savon ELY-keskukselle hakemuksia tuli 3322 kappaletta ja teki yhteensä 94 099 961 euroa. Business Finlandille tuli melkein sama määrä hakemuksia.



Kaavio 6. ELY-keskukselta kappalemäärissä haetut ja myönnetyt poikkeusajan avustukset (Pelkonen 2021).

Myönnetyt avustukset olivat koko Suomessa 22525 kappaletta ja 335 356 371 euroa. Etelä-Savon ELY-keskuksessa tämä oli 2525 kappaletta ja 35 176 372 euroa (kaavio 7). Osa hakijoista saattoi perua hakemuksen, esimerkiksi osa yksinyrittäjistä oli hakenut väärästä paikasta tukea. Noin 10 000 hakemusta hylättiin koko Suomessa ELY-keskuksen osalta. Hakemus on voitu hylätä muun muassa, koska yrityksen toimiala on saattanut olla sellainen, että ei voida myöntää tukea, tai yrityksen taloudellinen tilanne on ollut liian huono. Syynä on voinut olla myös, että yrityksellä on ollut suuria verovelkoja, joista ei ole tehty sopimusta verottajan kanssa. (Pelkonen 2021.)



Kaavio 7. ELY-keskuksen myöntämät poikkeustilanteen avustukset (Pelkonen 2021).

ELY-keskuksen tilastojen mukaan normaaliakin kehittämisrahoitusta on haettu vuonna 2020 enemmän kuin vuonna 2019. Vuonna 2019 Itä-Suomessa hakeuksia tuli 217 kappaletta ja euroissa 54 649 812. Vuonna 2020 normaaleja hakeuksia tuli 287 kappaletta ja 81 026 629 euroa. Kaikki tukia tarjoavat organisaatiot rahoittavat tällä hetkellä yrityksiä heidän normaaleilla rahoitusinstrumenteillansa poikkeusavustusten hakuaikojen päätyttyä. (Pelkonen 2021.)

## 9.2 Yritysten tilanne tällä hetkellä

Hajonta on tällä hetkellä yritysten välillä huomattavasti suurempi kuin normaalisti. On yrityksiä, joilla menee todella hyvin ja yrityksiä, jotka ovat todella suurissa vaikeuksissa. Tämä riippuu useissa tapauksissa yrityksen toimialasta. Matkailu- ja ravintola-alalla menee huonommin, kun taas esimerkiksi teollisuudessa on mennyt hyvin. (Pelkonen 2021.)

Kontiolahdella tällä hetkellä on noin 700 yritystä, joista noin 400 on yksinyrittäjiä. Yksinyrittäjistä merkittäväällä osalla liiketoiminnan näkymä on sumentunut, verraten vuoteen 2019, jonka vuoksi toimintaa ei pysty suunnittelemaan tarkasti. Tämä johtuu siitä, että ei tiedetä, milloin kriisi loppuu, milloin rajoitukset

loppuvat tai tuleeko uusia rajoituksia. Nämä vaikuttavat siihen, että yritysten on hankala ennustaa tulevaa. Toisaalta yksi Kontiolahden suurimmista työnantajyrityksistä, joka työllistää Kontiolahdella melkein 600 ihmistä, on viime vuonna rekrytoinut noin 50 työntekijää lisää. Viime vuonna Kontiolahdella teolliset työpaikat ovat teollisuustyöpaikkakyselyn mukaan kasvaneet yli 10 % verraten edelliseen vuoteen. (Peiponen 2021.)

### 9.3 Kehittämiskohteita vuoden 2020 poikkeustilanteen pohjalta

Etäpalveluita tarjoavan yrityksen näkökulmasta tukia tarjoava organisaatio oli melko ruuhkautunut suuren tukihakemuserän takia. Yritys sai kyllä palautetta hakemuksestaan, mutta aikataulullisesti hakemusprosessi kesti jonkin verran luvattua pidempään. Yrityksen mielestä prosessi sujui loppujen lopuksi hyvin, ja he ymmärtävät myös sen, että Suomessa oli hätätila usealla yrityksellä ja hakemuksia sekä apua tarvittiin ympäri Suomea erikokoisissa yrityksissä. (Toimitusjohtaja B 2021.)

Kahvialan yrityksellä oli aluksi hieman vaikeuksia saada tukihakemuksensa läpi Business Finlandilla, mutta yrityksessä olevan juridisen osaamisen avulla he saivat perusteltua tuen tarpeen ja onnistuivat saamaan hakemuksensa hyväksyttynä takaisin. Kokonaisuutena tuen hakuprosessi sujui hyvin ja informaatiota oli saatavilla tarpeeksi. Haastattelussa tuli ilmi, että yleisellä tasolla tukia olisi pitänyt pystyä kohdentamaan tietyille vaikeuksissa oleville toimialoille paremmin. Varsinkin valtion rajoituksista eniten kärsineet yritykset olisivat ansainneet enemmän apua ja rahallista tukea. (Toimitusjohtaja a 2021.)

ELY-keskuksen ja Business Finlandin tuet olivat hyvin kehitettyjä ja niitä saatiin nopeasti maksatukseen. Tukien käsittelyajat venyivät kuitenkin pitkiksi. Tämä todennäköisesti johtui lyhyessä ajassa tulleesta suuresta hakemuserästä.

Tästä johtuen rekrytoitiin uusia henkilöitä, jonka myötä tukilinjaukset rupesivat muuttamaan. Alkuvaiheessa saattoi helposti saada esimerkiksi täyden 100 000 euroa tuen, kun yrityksellä oli hyvä hanke ja se oli tukikelpoinen. Kesken tukien myöntämisen ryhdyttiin katsomaankin tarkemmin hankkeita. Tukilinjaukset muuttuivat kesken kaiken. Aluksi ideana



oli pelastaa yrityksiä ja antaa tukea kaikille tukikelpoisille, ikään kuin helikopterirahana, jotta yritykset selviäisivät pahimman yli. Kesken kaiken ryhdyttiinkin tarkemmin katsomaan hankkeita ja niiden vaikuttavuutta. Tämä oli vähän huono puoli, muuten hyvissä tukimuodoissa. Yhtenä syynä on voinut olla esimerkiksi median paine. (Peiponen 2021.)

Business Finlandin rahoituspäällikön mukaan he olisivat voineet tuoda selkeämmin esille medialle, että heidän toimintaansa ohjaa Business Finland -laki. Tämä laki velvoittaa rahoittamaan vain kehitystoimintaa. Selkeämpi viestintä olisi luultavasti vähentänyt epäselvyyksiä poikkeustilanteen ja tukien myöntämisen alkuvaiheessa. (Ihanus 2021.)

Etäpalveluita tarjoava yritys ajattelee, että he olisivat voineet hakea koronatukea hieman aikaisemmin. Yritys jäi seuraamaan tilannetta ja lähetti hakemuksen pahimpaan ruuhka-aikaan. Yritys jäi odottamaan vielä erilaisia rahoitusmuotoja ja esimerkiksi de minimis -rajojen muuttamista hallituksen toimesta. (Toimitusjohtaja B 2021.)

Kahvialan yrityksellä kaikki oli poikkeusajan tukien osalta mennyt kokonaisuudessaan hyvin sen jälkeen, kun he saivat perusteltua Business Finlandille kehitystuen tarpeen. Alussa haasteita tuli siitä, kun yrityksellä ei ollut tarkemmin tiedossa kehittämistuen myöntämisen kriteerejä. Lopulta tuen hakuprosessi sujui hyvin. Toimitusjohtajaa kuitenkin mietitytti, miten prosessi olisi sujunut, jos heillä ei olisi ollut juridista osaamista ja kokemusta yrityksen toiminnasta, koska tuki meinattiin aluksi evätä heidän yritykseltään. (Toimitusjohtaja A 2021.)

Suomen Yrittäjät on ehdottanut esimerkiksi erilaisia veronpalautuksia, millä verottaja olisi voinut suoraan tukea yrityksiä. Esimerkiksi arvonlisäverot olisi voitu antaa anteeksi kokonaan ja palauttaa ne yrittäjille. Tällainen olisi voinut olla hyvä suora tuki, missä ei olisi tarvinnut tehdä mitään muuta, kun päätös asiasta. Tai esimerkiksi, että arvonlisäveroa ei tarvitsisi maksaa, jolloin rahaa ei olisi tarvinnut siirtää edestakaisin. Nämä ehdotukset eivät ole kuitenkaan ainakaan vielä toteutuneet. (Peiponen 2021.)

## 10 Pohdinta

Opinnäytetyötä varten tehtyjen haastattelujen perusteella Suomessa toimitettiin nopeasti tukien kehittämisen suhteen keväällä 2020. Mieleemme on jäänyt, että haku aika moniin tukiin tuntui lyhyeltä ja yritysten tarve uusille tuille on unohdettu ensimmäisen hakumahdollisuuden jälkeen. Ainoastaan Valtiokonttorin kustannustukeen on tullut uusia hakukierroksia kevään 2020 jälkeen. Poikkeustilanteen jatkuttua alun perin odotettua pidempään, olisi hyvä, että valtio budjetoisi lisää tukea yritysten tarpeisiin. Monilla toimialoilla tilanne ei ole vielä kukaan parantunut ja valtio on omilla rajoituksillaan hankaloittanut erityisesti palvelujentarjoajien, kuten kuntosalien, kampaamojen ja kauneushoitoloiden toimintaa. Erityisiä kohdennettuja tukia kyseisen toimialan yrittäjille ei ole kehitetty, vaikka sellaisille olisi ollut tarve.

Vaihtoehtoja yritystuille on ollut monenlaisia ja ne kaikki kehitettiin samalla hetkellä, jonka vuoksi yrityksillä on voinut olla haasteita yrityksen tarpeisiin oikean tuen löytämiseen. Informaatio tuen myöntämisen ehdoista on ollut puutteellista ja se on voinut vaihdella tuen myöntämisen eri vaiheissa. Esimerkiksi Business Finlandin myöntämän tuen saaminen on voinut olla helpompaa poikkeusaikana tuen myöntämisen alkuvaiheessa, kun myöntämisen kriteerejä selvennettiin ja mahdollisesti tiukennettiin tuen hakuajan loppua kohden. Tämä on luonut epätasa-arvoa yritysten välille, kun mahdollisuus tuen saamiselle on voinut vaihdella yrityksestä riippumattomista syistä. Tuet ovat voineet myös vääristää kilpailua, mikäli jokin yritys on saanut enimmäistukimäärän ja jokin toinen samassa tilanteessa ollut yritys ei ole saanut tukea ollenkaan tai ei ole huomannut hakea sitä.

Yrityksellä on voinut olla hankaluuksia tukivaihtoehtojen kartoittamiseen, mikäli yrityksellä on ollut haasteita jo aiemmin, koska haasteet tuovat esteitä tuen saamiselle. Mielestämme poikkeusaikana toimintansa aloittaneen yrityksen ei tarvitse saada poikkeusajan vuoksi kehitettyjä tukia, jos yrityksen vertailukauden taloudellinen tilanne on esteenä tuen saamiselle. Toisaalta tuen saamisen mah-

dollisuus täytyisi antaa esimerkiksi startup-yritykselle, jonka liiketoiminta on alkanut jo ennen poikkeusaikaa, mutta liiketoiminnan luvut eivät ole vielä kannattavat.

Valtion täytyy puuttua markkinoihin tukemalla yrityksiä poikkeusaikana, koska ilman valtion rahallista tukea yritysten tilanne olisi huomattavasti heikompi ja enemmän yrityksiä joutuisi hakeutumaan konkurssiin. Tämä vääristäisi kilpailua, mikäli suuret yritykset, joiden ansaintalogiikkaan kuuluvat passiiviset tulot, pärjäisivät pienempiä yrityksiä paremmin samalla toimialalla ja voisivat laajentaa omaa toimintaansa esimerkiksi ostamalla konkurssiin joutuvia pieniä yrityksiä.

Yrityksiä olisi joutunut huomattavasti enemmän vaikeuksiin ja jopa konkurssiin saakka, mikäli poikkeusajan tukia ei olisi kehitetty ja myönnetty yritysten kehitystoimien ja kustannusten avuksi. Yritysten markkinat Suomessa olisivat vääristyneet ja yritysten määrä olisi vähentynyt merkittävästi. Konkurssiin joutuneiden yritysten työntekijät sekä yrittäjät olisivat luultavasti jääneet työttömiksi ainakin hetkellisesti, mikä olisi aiheuttanut enemmän kuluja valtiolle muilla osaluilla. Covid-19 ja vuosi 2020 yllättivät monella tavalla koko maailman. Siihen nähden kuinka kattavasta ja haastavasta asiasta on kyse, Suomessa tilanteeseen on reagoitu pääosin erittäin hyvin ja nopeasti.

## Lähteet

- Business Finland. 2021a. Tietoa Business Finlandista. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/tietoa-meista/lyhyesti>. 28.1.2021.
- Business Finland. 2021b. Tulokset ja vaikutukset. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/tietoa-meista/tulokset-ja-vaikutukset>. 29.1.2021.
- Business Finland. 2021c. Rahoituspalvelut. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus>. 11.2.2021.
- Business Finland. 2021d. Palvelut pk- ja midcap-yrityksille. [https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/pk-yritys/pk-yritys?gclid=CjwKCAjw0On8BRAgEiwAincsHGxuyUA9y9mdesFDGG-y1mZ-AcetY6km6minRbZe4w0\\_1yZfS1LIRoCBGUQAvD\\_BwE](https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/pk-yritys/pk-yritys?gclid=CjwKCAjw0On8BRAgEiwAincsHGxuyUA9y9mdesFDGG-y1mZ-AcetY6km6minRbZe4w0_1yZfS1LIRoCBGUQAvD_BwE). 11.2.2021.
- Business Finland. 2021e. Exhibition Explorer. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/explorer/exhibition-explorer>. 11.2.2021.
- Business Finland. 2021f. Talent Explorer -rahoitus. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/explorer/talent-explorer>. 11.2.2021.
- Business Finland. 2021g. Market Explorer. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/explorer/market-explorer>. 11.2.2021.
- Business Finland. 2021h. Group Explorer. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/explorer/group-explorer>. 11.2.2021.
- Business Finland 2021i. Tempo-rahoitus. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/tempo-rahoitus>. 11.2.2021.
- Business Finland. 2021j. Innovaatioaseteli. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/tutkimus-ja-kehitysrahoitus/innovaatioaseteli>. 12.2.2021.
- Business Finland. 2021k. Tutkimus, kehitys ja pilotointi. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/tutkimus-ja-kehitysrahoitus/tutkimus-ja-kehitysrahoitus>. 12.2.2021.
- Business Finland. 2021l. Into. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/tutkimus-ja-kehitysrahoitus/into>. 12.2.2021.
- Business Finland. 2021m. Co-Innovation. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/yritysten-ja-tutkimusorganisaatioiden-yhteistyö/co-innovation>. 14.2.2021.
- Business Finland. 2021n. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/audiovisuaalisen-alan-tuotantokannustin>. 14.2.2021.
- Business Finland. 2021o. Materiaalikatselemus. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/materiaalikatselemus>. 13.2.2021.
- Business Finland. 2021p. Energiatuki <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/energiatuki>. 13.2.2021.

- Business Finland. 2021q. Tietoa De minimis -tuesta. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/ohjeet-ehdot-ja-lomakkeet/tietoa-de-minimis--tuesta>. 15.2.2021.
- Business Finland. 2021r. Liiketoiminnan kehitysrahoitus häiriötilanteessa. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/hairiotilannerahoitus>. 14.2.2021.
- Business Finland. 2021s. Tilapäinen TKI-laina häiriötilanteisiin. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/tki-laina-hairiotilanteisiin>. 27.4.2021.
- Business Finland. 2021t. Lainsäädäntö. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/ohjeet-ehdot-ja-lomakkeet/lainsaadanto>. 27.3.2021.
- Business Finland. 2021u. Tietoa Business Finlandin rahoitusperiaatteista ja päätöksenteosta. <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2020/tietoa-business-finlandin-rahoitusperiaatteista-ja-paatoksen-teosta>. 26.4.2021.
- Business Finland. 2021v. Ohjeet rahoituksen saajalle. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/hairiotilannerahoitus/ohjeet-rahoituksen-saajalle>. 8.4.2021.
- Commission Regulation (EU) No 1407/2013. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1407&from=EN>. 9.3.2021.
- ELY-keskus. 2021a. ELY-keskukset. <https://www.ely-keskus.fi/ely-keskukset>. 29.1.2021.
- ELY-keskus. 2021b. Rahoitus ja avustukset. <https://www.ely-keskus.fi/rahoitus-ja-avustukset>. 29.1.2021.
- ELY-keskus. 2021c. Yrityksen kehittämisyavustus. <https://www.ely-keskus.fi/yrityksen-kehittamisavustus>. 6.2.2021.
- ELY-keskus. 2021d. Maaseudun yritysrahoitus. <https://www.ely-keskus.fi/maaseudun-yritysrahoitus>. 6.2.2021.
- ELY-keskus. 2021e. Kuljetustuki. <https://www.ely-keskus.fi/kuljetustuki>. 10.2.2021.
- ELY-keskus. 2021f. ELY-keskusten rahoitus yrityksille koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa. <https://www.ely-keskus.fi/poikkeusrahoitus>. 7.2.2021.
- ELY-keskus. 2020g. Uutiset 2020. [https://www.ely-keskus.fi/uutiset-2020/-/asset\\_publisher/OvA3wzfIQ4AO/content/yrityksija-haethan-ely-keskusten-korona-avustuksen-loppuosan-maksua-paatoksessa-ilmoitetuun-maaraaikaan-mennessa](https://www.ely-keskus.fi/uutiset-2020/-/asset_publisher/OvA3wzfIQ4AO/content/yrityksija-haethan-ely-keskusten-korona-avustuksen-loppuosan-maksua-paatoksessa-ilmoitetuun-maaraaikaan-mennessa). 28.3.2021.
- ELY-keskus. 2021h. Maaseudun yritysten väliaikainen tuki. <https://www.ely-keskus.fi/maaseudun-yritysten-valiaikainen-tuki>. 28.3.2021.
- Fimea. 2021. Pandemia. <https://www.fimea.fi/ammattilaiset/influenssa/pandemia>. 11.2.2021.
- Finlex. 24.5.1968/360. Laki elinkeinotulon verottamisesta 4 §. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>. 6.2.2021.
- Finnvera. 2021a. Tietoa Finnverasta. <https://www.finnvera.fi/finnvera/tietoa-finnverasta>. 28.1.2021.
- Finnvera. 2021b. Strategia. <https://www.finnvera.fi/finnvera/tietoa-finnverasta/strategia>. 28.1.2021.
- Finnvera. 2021c. Lainsäädäntö. <https://www.finnvera.fi/finnvera/finnveran-liiketoimintaperiaatteet-code-of-conduct/lainsaadanto#toc--valtioneukisntely->. 14.2.2021.

- Finnvera. 2021d. Takaukset. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/takaukset>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021e. Pk-takaus. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/takaukset/pk-takaus>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021f. Alkutakaus. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/takaukset/alkutakaus>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021g. Finnvera-takaus. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/takaukset/finnvera-takaus>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021h. Kansainvälistymistakaus. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/takaukset/kansainvalistymistakaus>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021i. Vientitakaus. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/takaukset/vientitakaus>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021j. Alustatakaus. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/takaukset/alustakaus>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021k. Lainat. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021l. Finnvera-laina. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/finnvera-laina>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021m. Yrittäjälaina. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/yrittajalaina>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021n. Kansainvälistymislaina. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/kansainvalistymislaina>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021o. Siltarahoitus avustusten maksua edeltävälle ajalle. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/siltarahoitus-avustusten-maksua-edeltavalle-ajalle>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021p. Joukkovelkakirjarahoitus. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/joukkovelkakirjarahoitus>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021q. Kasvulaina. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/kasvulaina>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021r. Vientisaatavaluotto. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/vientisaatavaluotto>. 14.2.2021.
- Finnvera. 2021s. Käyttöpääomalaina koronakriisin aiheuttamiin rahoitustarpeisiin. <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/kayttopaaomalaina-koronakriisin-aiheuttamiin-rahoitustarpeisiin>. 11.2.2021
- Grants. 2021. Lataa maksuton PK-yrityksen rahoitusopas. [https://grants.fi/opas-pk-yritysten-julkiseen-tukirahoitukseen/?qclid=CjwKCAjwj6SEB-hAOEiwAvFRuKO-Rex4z03PBMOa69kt6yW5Uozw5o7E4aEyOWX6Vg9nihjI\\_NriySjRo-CYRUQAvD\\_BwE](https://grants.fi/opas-pk-yritysten-julkiseen-tukirahoitukseen/?qclid=CjwKCAjwj6SEB-hAOEiwAvFRuKO-Rex4z03PBMOa69kt6yW5Uozw5o7E4aEyOWX6Vg9nihjI_NriySjRo-CYRUQAvD_BwE). 28.4.2021.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy. Karelia-Finna. 9.3.2021.
- Ihanus, V-P. 2021. Rahoituspäällikkö. Business Finland. Nauhoitettu haastattelu 10.3.2021.
- Kasvurahoitus. 2021a. Korona-tietoa yrityksille. <https://www.kasvurahoitus.fi/korona-opas/>. 15.4.2021.
- Kasvurahoitus. 2021b. Ely-hakemuksen teko-ohje. <https://www.kasvurahoitus.fi/korona-opas/ely-avustuksen-teko-ohje/>. 3.4.2021.
- Kauppinen-Saaranen, A. & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>. 9.3.2021.
- Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI. 2021a. KETI Oy - yrittäjiä varten. <https://www.keti.fi/keti-oy>. 23.2.2021.

- Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI. 2021b. KETIn palvelut. <https://www.keti.fi/palvelut>. 23.2.2021.
- Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI. 2021c. Yritysneuvonta. <https://www.keti.fi/yritysneuvonta>. 23.2.2021.
- Kontiolahten kunta. 2021a. Kontionloikka Oy. <https://www.kontiolahti.fi/kontionloikka-oy>. 29.1.2021.
- Kuntaliitto. 2020a. Yksinyrittäjille 2000 euron toimintatuki koronavirustilanteessa – haku avautuu mahdollisimman pian. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2020/yksinyrittajille-2000-euron-toimintatuki-koronavirustilanteessa-haku-avautuu>. 29.1.2021.
- Kuntaliitto. 2020b. Kuntien tuki yrityksille. <https://www.kuntaliitto.fi/elinvoima-ja-tyollisyys/kuntien-elinkeinopolitiikka/kuntien-tuki-yrityksille>. 14.2.2021.
- Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 897/2009. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090897#L4>. 28.3.2021.
- Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360#O2L1P4>. 27.3.2021.
- Mikkonen, T. 2021. Yritysasiantuntija/yritystutkija. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Nauhoitettu haastattelu. 18.1.2021.
- Peiponen, J. 2021. Yritysvalmentaja. Kontionloikka Oy. Nauhoitettu haastattelu 16.3.2021.
- Pelkonen, P. 2021. Johtava yritysasiantuntija. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Nauhoitettu haastattelu 19.3.2021.
- Rikoslaki 39/1889. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>. 27.3.2021.
- Ruokavirasto. 2019. Maaseudun yritystuet. <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/tuet/maaseudun-yritystuet/>. 6.2.2021.
- Sanastot. 2020. Rakennetun ympäristön pääsanasto (master). Rakennustehokkuus. <https://sanastot.suomi.fi/concepts/95d5a174-01af-4825-bae2-fd5fcaed1774/concept/f7c3b338-a5b8-48f1-9eb6-80fe201323ab>. 9.3.2021.
- Suomen ympäristökeskus SYKE. 2013. Alueluokkien kuvaukset. [https://www.ymparisto.fi/fi-fi/elinymparisto\\_ja\\_kaavoitus/yhdyskuntarakenne/tietoa\\_yhdyskuntarakenteesta/kaupunkimaaseutu\\_luokitus/alueluokkien\\_kuvaukset](https://www.ymparisto.fi/fi-fi/elinymparisto_ja_kaavoitus/yhdyskuntarakenne/tietoa_yhdyskuntarakenteesta/kaupunkimaaseutu_luokitus/alueluokkien_kuvaukset). 15.2.2021.
- Suomi.fi. 2020. Tuet ja avustukset. <https://www.suomi.fi/yritykselle/yrityksen-rahoitus-ja-tuet/tuet-ja-avustukset>. 6.2.2021.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Koronavirus selkokielellä. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankoh-taista-koronaviruksesta-covid-19/materiaalipankki-koronaviruksesta/koronavirus-selkokielella>. 11.2.2021.
- Tieteen termipankki. 2020. Konserni. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeus-tiede:konserni>. 9.3.2021.
- Tilastokeskus. 2021a. Käsitteet: Asumistiheys. [https://www.stat.fi/meta/kas/as\\_tiheys.html](https://www.stat.fi/meta/kas/as_tiheys.html). 9.3.2021.
- Tilastokeskus. 2021b. Käsitteet: PK-yritys. [https://www.stat.fi/meta/kas/pk\\_yritys.html](https://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html). 8.2.2021.
- Toimitusjohtaja A. 2021. Haastattelu 17.4.2021.
- Toimitusjohtaja B. 2021. Haastattelu 23.3.2021.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Opas de minimis -tuista. [https://tem.fi/documents/1410877/2851861/Opas+de+minimis-tuista+\(2015\)/d1c03961-09db-4f81-af50-3dfaae57c4c6](https://tem.fi/documents/1410877/2851861/Opas+de+minimis-tuista+(2015)/d1c03961-09db-4f81-af50-3dfaae57c4c6). 15.2.2021.

- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2020. Yksinyrittäjät voivat hakea tukea kunnilta koronavirusilanteessa. <https://tem.fi/-/yksinyrittajat-voivat-hakea-tukea-kunnilta-koronavirusilanteessa>. 11.2.2021.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021. Tukialueet. <https://tem.fi/tukialueet>. 9.3.2021.
- Valtiokonttori. 2021a. Organisaatiomme. <https://www.valtiokonttori.fi/tietoa-valtiokonttorista/valtiokonttori-pahkinankuoressa/organisaatiomme/#47c75263>. 29.1.2021.
- Valtiokonttori. 2021b. Yritysten kustannustuki (1. hakukierros, heinä-elokuu 2020). <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/korvaus-ja-vahinkopalvelut/yritysten-kustannustuki-ensimmainen-hakukierros>. 11.2.2021.
- Valtiokonttori. 2021c. Yritysten kustannustuki. <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/korvaus-ja-vahinkopalvelut/yritysten-kustannustuki>. 11.2.2021.
- Valtiokonttori. 2021d. Lakiesitys kustannustuen kolmannesta kierroksesta eduskuntaan: yksinyrittäjät mukaan tukeen. <https://www.valtiokonttori.fi/uutinen/lakiesitys-kustannustuen-kolmannesta-kierroksesta-eduskuntaan-yksinyrittajat-mukaan-tukeen/>. 28.3.2021.
- Valtiokonttori. 2021e. Usein kysyttyä yritysten kustannustuesta (1. hakukierros, heinä-elokuu 2020). <https://www.valtiokonttori.fi/yleinen/usein-kysyttya-yritysten-kustannustuesta-1-hakukierros/>. 3.4.2021.
- Valtiokonttori. 2021f. Usein kysyttyä yritysten kustannustuesta (toinen hakukierros). <https://www.valtiokonttori.fi/yleinen/usein-kysyttya-yritysten-kustannustuesta/>. 3.4.2021.
- Valtiokonttori. 2021g. Yritysten kustannustuki. <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/korvaus-ja-vahinkopalvelut/yritysten-kustannustuki/#yleista-tietoa-tuesta-kuinka-paljon-tukea-voi-saada>. 26.4.2021.
- Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 1373/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181373>. 28.3.2021.
- Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi 716/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140716>. 27.3.2021.
- Verohallinto. 2020. Yrityksille maksetut tuet ja avustukset koronatilanteessa. <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/korona/verohallinto-tukee-yrityksi%C3%A4-koronatilanteessa/yrityksille-maksetut-tuet-ja-avustukset-koronatilanteessa/>. 6.2.2021.
- Verohallinto. 2021. Verosta vapauttaminen. <https://www.vero.fi/henkilöasiakkaat/maksaminen/maksuvaikeudet/verosta-vapauttaminen-veronhuojennu/>. 9.3.2021.
- Yrittäjät. 2002. Yritys ja konsultti. [https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yritys\\_ja\\_konsulttiopas.pdf](https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yritys_ja_konsulttiopas.pdf). 15.4.2021.
- Yrittäjät. 2021a. Yrittäjyys Suomessa. <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/yrittajyys-suomessa-316363>. 8.2.2021.
- Yrittäjät. 2021b. Kaikki koronasta yrittäjälle. <https://www.yrittajat.fi/yrittajat/kaikki-koronasta-yrittajalle>. 15.4.2021.
- Yrittäjät. 2021c. Työnantajan koronaopas. <https://www.yrittajat.fi/opas/tyonantajan-koronaopas-636584>. 15.4.2021.



Haastattelukysymykset tukia myöntäville organisaatioille

1. Kertoisitko itsestäsi ja toimenkuvastasi
2. Minkälaisena näet yritysten tilanteen tällä hetkellä yleisesti (verraten esimerkiksi vuoteen 2019)?
3. Minkä verran tukia on haettu poikkeustilanteessa odotuksiinne nähden?
4. Onko tuet auttaneet yrityksiä niin kuin odotitte? Jos on, mitä odotuksia teillä oli ja jos ei, niin miksi ei?
5. Onko ilmennyt tukien väärinkäyttöä tai sen yritystä? Jos on, niin miten se on huomattu ja onko siitä tullut seuraamuksia?
6. Miten mielestäsi viime vuosi meni tukien kannalta ja mitä olisi voitu tehdä toisin?
7. Onko mielessäsi jotain, mitä haluaisit vielä kertoa tai mitä toisimme ilmi opinnäytetyössämme?

Haastattelukysymykset Kontionloikka Oy:n edustajalle

1. Kertoisitko itsestäsi, toimenkuvastasi ja Kontionloikasta?
2. Minkälaisena näet yritysten tilanteen tällä hetkellä yleisesti (verraten esimerkiksi vuoteen 2019)?
3. Minkä verran yritykset ovat pyytäneet teiltä apua poikkeustilanteeseen liittyen?
4. Millaisten asioiden kautta koronan aiheuttamiin muutoksiin on lähdetty etsimään ratkaisua?
5. Minkä verran tukia on haettu poikkeustilanteessa odotuksiinne nähden?
6. Onko tuet auttaneet yrityksiä niin kuin odotitte? Jos on, niin mitä odotuksia Kontionloikalla oli? Jos ei, niin miksi ei?
7. Miten mielestäsi viime vuosi meni tukien kannalta ja mitä olisi voitu tehdä toisin?
8. Mitä luulet, että vuonna 2021 tulee tapahtumaan yrityksiä kannalta?
9. Onko sinulla jotain mielessä, mitä haluaisit vielä kertoa tai mitä toisimme ilmi opinnäytetyössämme?

Haastattelukysymykset tukia saaneille yrityksille

1. Miten vuosi 2020 meni?
2. Miten viime vuosi meni tavoitteisiinne nähden?
3. Mitä tukea haitte ja miten päädyitte hakemaan kyseistä tukea?
4. Mistä saitte tietoa erilaisista tuista?
5. Koetteko, että olisitte tarvinneet parempaa ohjeistusta tai apua eri tukivaihtoehtojen selvittämiseen tai hakemiseen?
6. Millä tavalla tuen myöntäjät olisivat voineet toimia eri tavalla?
7. Millä tavalla olisitte itse voineet toimia eri tavalla?
8. Oliko teillä tarkkaa suunnitelmaa saatujen tukien käyttämiseen?
9. Toteutuiko suunnitelma, mikäli sellainen oli laadittu?
10. Mitä odotatte vuodelta 2021 (oman yritystoiminnan ja julkisten organisaatioiden tukien osalta)?
11. Oletteko hakeneet aikaisemmin jotain tukia tai avustuksia? Mikäli olette, niin mitä tukia, mihin tarkoitukseen ja miltä organisaatiolta?

## ELY-keskus tukihakemus pohja



LUONNOS

**Avustushakemus: Yrityksen kehittämisavustus liiketoiminnan häiriötilanteissa****Hakijan perustiedot**

Y-tunnus	Toiminimi
Oikeudellinen muoto	Kotipaikka
Perustamisaika	Päätoimiala

**Hakijan yhteystiedot**

Puhelin	Sähköpostiosoite	WWW-osoite
Postiosoite Lähiosoite tai PL	Postinumero	Postitoimipaikka

**Yhteyshenkilö**

Sukunimi	Etunimi	Asema hakijaorganisaatiossa
Puhelin	Sähköpostiosoite	

**Maksuyhteys**

Tilinumero (IBAN)	Pankin tunnistetieto (BIC)
-------------------	----------------------------

**Viranomainen**

Olen ollut yhteydessä viranomaiseen asiasta.  
Keneen olette ollut yhteydessä?

**Hakijan omistussuhteet**

Listaa yrityksen omistajat ja omistusosuudet. Kuvaa mahdolliset yritys rakenteet, esim. konserni- tai holdingyhtiö rakenne.



## LUONNOS

**Liikevaihto, tase ja henkilökunta**

Toteutunut liikevaihto, taseen loppusumma ja henkilöstömäärä kahtena edellisenä tilikautena. Arviot kuluvan tilikauden ja kahden sitä seuraavan tilikauden vastaavista luvuista. Uuden yhtiön on ilmoitettava kuluvan ja seuraavien vuosien ennusteet (aikaisempien kausien tietoihin annetaan 0). Muiden yritysten osalta täytettävä kaikki tietokentät.

	Viimeistä edellinen tilikausi	Viimeksi päättynyt tilikausi	Kuluva tilikausi	Tuleva tilikausi	Tuleva tilikausi + 1
Tilikausi					
Henkilöstömäärä					
Liikevaihto, euroa					
Taseen loppusumma, euroa					

Henkilöstömäärä hakemusajankohtana		joista naistyöpaikkoja	
------------------------------------	--	------------------------	--

**Kuvaus hakijan toiminnasta**

Yrityksen nykytila sekä koronavirusepidemian aiheuttamat markkinahäiriöt

**Hakijan de minimis -tuet**

Hakijalle ja konsernin muille yrityksille Suomessa voidaan kohdistaa julkista tukea de minimis -tueksi yhteensä enintään 200 000 euroa (maanteiden tavaraliikenteen yritykselle enintään 100 000 euroa) kuluvan verovuoden ja kahden edeltävän verovuoden aikana. Tuen saaja vastaa siitä, että eri tahojen (esim. ministeriöt, ministeriön alaiset viranomaiset, Business Finland, Finnvera Oyj, kunnat ja maakuntien liitot) myöntämien de minimis -tukien yhteismäärä ei ylitä tätä määrää.

Kaikki yrityksille kohdennettu julkinen tuki ei ole de minimis -tukea. De minimis -tuki tunnistetaan tukea koskevasta päätöksestä, jossa todetaan siihen sisältyvän de minimis -tuen määrä ja viitataan Euroopan unionin vähämerkityksisestä tuesta annettuun asetukseen.

Onko hakijalle tai konsernin muille yrityksille Suomessa myönnetty kuluvan ja kahden edellisen verovuoden aikana de minimis -tukea?

Ei

Kyllä, tarkempi selvitys oheisessa taulukossa

**Hankkeen perustiedot**

Toteutuskunta

Toteutuspaikka

Hankkeen toimiala



## LUONNOS

**Hankkeen toteuttamisaikataulu****Hankkeen julkinen nimi**

Yrityksen kehittämisavustus Koronavirusepidemiasta aiheutuneissa markkina- ja tuotantohäiriöissä

**Hankkeen julkinen tiivistelmä**

Yrityksen kehittämisavustus Koronavirusepidemiasta aiheutuneissa markkina- ja tuotantohäiriöissä

**Hankkeen julkinen nimi englannin kielellä**

Yrityksen kehittämisavustus Koronavirusepidemiasta aiheutuneissa markkina- ja tuotantohäiriöissä

**Hankkeen julkinen tiivistelmä englannin kielellä**

Yrityksen kehittämisavustus Koronavirusepidemiasta aiheutuneissa markkina- ja tuotantohäiriöissä

Nimi- ja tiivistelmätieto voidaan antaa julkisuuteen.

**Hankesuunnitelma**

Kuvaa konkreettisesti hankkeen sisältö, tavoitteet ja toimenpiteet koronavirusepidemian aiheuttamassa häiriötilanteessa. Perustele, miten tämän hankkeen toteuttamisen voidaan odottaa parantavan yrityksen tilannetta nykyisessä häiriötilanteessa.

**Hankkeen kustannusarvio ja haettava avustus**
 Haen avustusta tilanneanalyysiin

 Haen avustusta kehittämistoimenpiteisiin
**Kehittämistoimenpiteet****Palkat ilman työnantajamaksuja**

Kehittämistoimenpide	Summa €

Yhteensä: €

**Välilliset menot**

Kehittämistoimenpide	Summa €
-	€

Kehittämistoimenpiteet yhteensä	Tuki %	Avustuksen määrä
€		€

**Yhteenvedo**

	Kustannusarvio €	Avustuksen määrä €
Kehittämistoimenpiteet		
Kaikki yhteensä		

 Yrityksen taloudellisen tilanteen vuoksi haen avustuksen maksun ennakkoa ennakon enimmäismäärään asti.



## LUONNOS

## Hankkeen kokonaisrahoitus

Rahoitus	Selite	Euroa
Myönnetty avustus		
Yksityinen rahoitus		
• Hakijan omarahoitus - pääomasijoitus		
• Hakijan omarahoitus – tulorahoitus		
• Finnvera Oyj		
• Muu rahoitus		
• Muu rahoitus		
• Muu rahoitus		
• Muu rahoitus		
Muu julkinen rahoitus		
• Muu julkinen		
• Muu julkinen		
• Muu julkinen		
• Muu julkinen		
Kunnan rahoitus		
<b>Rahoitus yhteensä</b>		

## Liitteet

## Asioija

Asioijan etunimi

Asioijan sukunimi

Asioijan valtuutustieto